

શ્રી વામ્પૂજ્યસ્વામીને નમઃ
શ્રી જગવલ્લભ પાર્શ્વનાથાય નમઃ

શ્રી
આનંદધન વાંચન સાર સંગ્રહ
યાને
નિત્યોપયોગી આરાધના સાર સંગ્રહ

卐

પૂજ્ય શ્રી આનંદધનજી મહારાજશ્રીના ૨૪
પરમાત્માના સ્તવનો [પરમાર્થ સાથે], તથા બીજા
પ્રાચીન ચૈત્યવંદનો, સ્તવનો, સ્તુતિઓ, સજ્જાઓ,
રાસ તથા પ્રતિમા-પૂજન વિષે, તથા નવ અંગે
પૂજાને યોગ્ય દેાણ ?

: પ્રકાશક :

ગુલાબચંદ ઠાકોરભાઈ અવેરી

સંવત : ૨૦૩૩]

[સને : ૧૯૭૭

નાંગન પરિચય નથી. નાંગી મનન કરીને
 પર્મ પત્રો પેઠા નો. કિન કિન નાંગી કલમ
 પરિચય નાંગો પેઠાની, કરો કલમ નિષાધ
 નાંગી પર કિજાનાં કરો. પાંગરે પર્મ પાંગા.

卐

પ્રાપ્તિ સ્થાન :-
 શ્રી દેશાધિપોળ લેન ચોરી
 ગોપીપુરા, સુરત.

પ્રકાશક :-
 ગુલાબચંદ ઠાકોરભાઈ ઝોરી
 ગોપીપુરા, જોશવાળ મલોદ્દો,
 સુરત-૨.

પ્રથમ આવૃત્તિ
 મુદ્દય : સદ્ ઉપયોગ
 પ્રત : ૧૦૦૦
 મં. ૨૦૪૩-મને ૧૯૭૭

મુદ્રક :
 શાંતિલાલ ટી. મિસ્ત્રી
 સુરજ આર્ટ પ્રિન્ટરી
 વાઠીકળિયા, સુરત.

આ મુળ

ચિર-સંચિન્ન-પાવ-પણાસણીઈ,
 ભવ-સય-સહસ-મહણીએ ।
 ચઠવીમ-નિલુ-વિષ્ણુગય-કહાઈ,
 વેલંતુ મે દિઅદા. ॥

ભવચક્રના અત્યાર સુધીના રણડપાટામાં, અનંતાભવોથી ઉપાર્જન કરેલા પાપોનો નાશ કરનારી, લાખો ભવોનો અંત કરનારી અર્ધાત્ જન્મ જન્માંતરોનો અંત કરનારી, એવી ભગવાન શ્રી ચોવીસે તીર્થંકરોના પવિત્ર મુળ કમલથી નીકળેલી સ્વદિતકારક ધર્મકથાઓના સ્વાધ્યાય દ્વારા મારા દિવસો પસાર થાઓ.

પૂજ્ય શ્રી આનંદધનજી મહારાજશ્રીએ ચોવીસે જિનેશ્વરો સ્તવનામાં પ્રભુએ બતાવેલો માર્ગ ખૂબ ઉંડાણથી ભરેલો ભાષા જેટલી તાલ્લિક, આધ્યાત્મિક અને અર્થ ગંભીર એટલી જ સ્વાધ્યાય દ્વારા નિજનંદ ઉપજાવે એવી રૂપશી છે. પૂજ્યશ્રીએ મોક્ષ માર્ગના અભિલાષી આત્મ માટે સ્તવોની રચનામાં, પરમાત્માનો સ્વીકાર, કપટ રચિત પ્રસન્નતા, ભવોનું અંત કરનાર માર્ગદર્શન, દર્શનની આશા, સાચી સેવા, અભય-અદ્વેષ-અખેદ, પ્રાપ્તિની હલકતા-મુલકતા, આત્મ અરપણ-બહિર પરમાત્મા, પ્રભુ સાથેનું અંતર, કર્મ

આત્મ વિચારણા, તદ્દાકાર-તન્મયતા, પ્રભુ ચરણ સેવા, અને
 ત કિરિયા-વચન નિરપેક્ષ-સાપેક્ષ-શુદ્ધ શ્રદ્ધા-ઉત્સુક ભાવણ,
 વચન અંજન, સમતા-શાંતિ સ્વરૂપ, ચંચળ મનહું, ધર્મ
 મર્યાદાદષ્ટિ-વ્યવહારનય-નિશ્ચયનય, અઢાર દૂધણો, આત્મતત્ત્વ,
 આત્મધ્યાન, પડ-દર્શન, ચૂર્ણિ, લાભ્ય, સુત્ર, નિયુક્તિ, વૃત્તિ,
 પરંપરા અનુભવ, અક્ષર, ન્યાસ, ધૃવપદ, વીરપણું-નિજધ્રુવપદ
 વિગેરે મનન કરવા લાયક ઘણી અર્થ ગંભીર વસ્તુઓ બતાવી
 છે. મેં તો પૂજ્યશ્રીના સ્તવનનો ભાવાર્થ, બીજા પુસ્તકોમાંથી
 વાંચેલો સાર ઘણો જ ટૂંકમાં લખ્યો છે પણ જે આત્માઓને
 આમાં રસ લાગે તેમને વિસ્તાર અર્થવાળા બીજા પુસ્તકો
 પૂજ્યશ્રીના સ્તવનના લખાયેલા છે તે ખાસ વાંચવા.

અંતમાં હું તો એટલું જ ઈચ્છું છું કે મોક્ષ ન
 અભિલાષી આત્માઓ આ ચોવીસ સ્તવનનું શ્રવણ-મન
 ધ્યાન કરી જન્મ સફળ કરે.

લકિતલાવ સ્તુતિ-સ્તવન વિગેરેના આશ્રય વિના
 થતો નથી અને લકિત વિનાનો ધર્મ જળ વિના
 જેવો લાગે છે. પ્રભુ પ્રત્યેની અતુલ લકિત હું
 સ્તવનો વિગેરે વડે જ પરિણામ પામે છે, આત્મ
 સાથે જોડવાનું એ સખળ સાધન છે અને તેવામાં
 અને ધ્યેય જો ત્રણેની ઝીંકયતા થઈ તો આવા સમ
 થઈ જાય છે. માટે પ્રભુ સ્તવન અવશ્ય કર્તવ્ય
 તે આત્માને ઉત્તરણ કરે છે એટલું જ
 શાંતિની લહેરોમાં આંદોલમાન કરે છે.

જેન સમાજ-સેવાનું લક્ષ્ય જિંદુ
 બહાર પાડવામાં ચતુર્કિચિત્ પ્રયત્ન કરે

આશા છે કે લબ્ધિ થવે યથા ચોગ્ય લાભ લેશે અને મનની
શાંતિ મેળવીને મોક્ષ માર્ગ સાધી જન્મ સંકળ કરશે.

જે જે આત્માઓએ આ કાર્યમાં મને ઉત્સાહ આપ્યો
તે સર્વેનો ઉપકાર માનું છું.

અંતમાં આ પુસ્તકમાંનું લખાણ બીજા પુસ્તકોમાંથી
વાંચેલું અને ઉતારી લીધેલું તેજ છે. માફ પોતાનું આમાં
કંઈ નથી દ્રઢત કોઈ જગાએ તા. ક. કરીને લખ્યું છે તે જ
વિચારો છે. વાંચક વર્ગને કોઈ જગાએ સમજ ન પડે
જે જે પુસ્તકોમાંથી ઉતારો કર્યો છે તે ત્યાં જણાવેલું છે,
તે પુસ્તકો જોવા જેથી અનર્થ ન થાય.

અંતમાં શ્રી વીતરાગદેવ, ગુરુ, ધર્મની આજ્ઞા વિરુદ્ધ
ઈ પણ લખાયું હોય તો તે 'મિથ્યામિ દુઃકટકં કલ્પે છું.'

લી. ગુલાબચંદ હાકોરશાઈ જવેરી

ગોપીપુરા, જોશવાળ મહોલ્લો,

૮/૧૪૭૨, સુરત-૨.

સં. ૨૦૩૩, અક્ષય તૃતીયા, વૈ. સુ. ૩.

ગુરુવાર તા. ૨૧-૪-૭૭

લક્ષ્મીકુંજ સુકતાનાગ,

શ્રી શંખેશ્વર પાર્શ્વનાથાય નમઃ

શ્રી

આનંદધન વાંચન સાર સંગ્રહ
યાને

નિત્યોપયોગી આરાધના સાર સંગ્રહ

સુર અને અસુરના ઇન્દ્રો, માનવોના ઇન્દ્ર ચક્રવર્તીઓ, તેમજ સાધુજનોમાં સર્વ શ્રેષ્ઠ શ્રુત કેવલીઓ વગેરે સઘળાએ જે પરમાત્માના ચરણકમલમાં ભક્તિ પૂર્વક સદાકાલ નમન કરે છે, તે દેવાધિદેવ શ્રી મહાવીર પરમાત્માને નમસ્કાર કરીને, કુશલના કારણભૂત સુંદર આ અધ્યયનને હું કહીશ.

સર્વ દુઃખોના મૂળ કારણ રાગ અને દ્વેષ શત્રુઓનો નાશ કરનારા, મંસારના મૂળ આઠ કર્મોના સર્વથા હાય કરનાર અને વિષય તેમજ કપાયોને શત્રુની જેમ જીતી લેનારા શ્રી અરિદાંત પરમાત્મા મારા શરણ હો.

અર્ધ પ્રકારની રાજલક્ષ્મીનો ત્યાગ કરવા પૂર્વક આ અસ્તવવાળા જીવોથી દુઃખકર તપ તેમજ સંયમધર્મનું પાલન કરી જેઓ દેવળ જ્ઞાનરૂપ લક્ષ્મીને ભોગવવાને સમર્થ બન છે, તે શ્રી અરિદાંત દેવો મારા શરણ હો.

લભ્ય જીવોની સ્તુતિ તેમજ વંદનાને લાયક, વળી ઇન્દ્રો
ચક્રવર્તી વગેરેની પૂજાને યોગ્ય અને શાશ્વતમુખ-મોક્ષ
ને મેળવવાને સમર્થ, શ્રી અરિહંત દેવોનું શરણુ મને
દા હો.

લોકોત્તર કેવળજ્ઞાનના યોગે અન્ય સર્વ જીવોના મનમાં
કેલા ભાવોને જાણનારા, તેમજ યોગી પુરુષોના ઇન્દ્ર શ્રી
જીધરદેવો અને દેવોના ઇન્દ્ર દેવેન્દ્રો વગેરેથી સદાકાલ
પરમધ્યેય રૂપ અને વાસ્તવિક કલ્યાણને કરનારી ધર્મકથાને
કહેવાને લાયક શ્રી અરિહંત દેવો મારા શરણુ હો.

સર્વ જીવોની પારમાર્થિક કલ્યા-અહિંસાનું પાલન કરવાને
સમર્થ, સત્ય વચ્ચન ઉચ્ચારવાને યોગ્ય, તેમજ પ્રજાવ્રતનું
પાલન કરવાને સર્વથા યોગ્ય એવા ત્રિલોકનાથ શ્રી
અરિહંતદેવો સર્વકાલ મને શરણુ હો.

દેવોના સમુદાયે ભક્તિથી રચેલા સમવસરણુમાં બેસી,
ચોત્રીય અતિશયોની લીલાને વીતરાગ ભાવે સેવવા પૂર્વક,
પાંત્રીય શુણ્યચુકત મનોહર વાણીથી સદા ધર્મકથાને કહેનારા
શ્રી અરિહંતદેવો મારા શરણુ હો.

એક પ્રકારની-સમાન વાણીથી એકજ કાલે સર્વ જીવોના
સંશયોને છેદનારા; તેમજ ત્રણેય લોકના લભ્ય જનસમુદાય
પર ધર્મરૂપ શાસનને ચલાવનારા શ્રી અરિહંતદેવોનું મને
નિરંતર શરણુ હો.

અમૃતસમા વચ્ચનથી ત્રણેય જગતના જીવોની વેદનાને
શમાવનારા, તેમજ લભ્ય જીવોને શુણ્યના માર્ગે સ્થાપનાર
વળી લવણીરૂ આત્માઓને સંસારરૂપ ભયંકર કુવામાં
વિધ્વાનનારા શ્રી અરિહંતદેવો મારા શરણુરૂપ હો.

સંસારના મૂળકારણ સમા આઠેય પ્રકારના કર્મને
સર્વનાશ કરવા પૂર્વક સિદ્ધતાને પ્રાપ્ત કરનારા, તેમજ
આત્માના સ્વાભાવિક ગુણો જ્ઞાનદર્શન વગેરેની સમૃદ્ધિથી
શોભનારા. અને સર્વ અર્થો-પ્રયોજનોની પ્રાપ્તિથી સિદ્ધ,
એવા શ્રી સિદ્ધ લગવંતો મને શરણ હો.

વૈર વિરોધ વગેરેને ત્યજી દેનારા, તેમજ સદાકાલ અ
વૃત્તિવાળા; અને સર્વદા પ્રસન્નતા પૂર્ણ મુખથી શોભ
ધરનારા; વળી જ્ઞાન આદિ ઉત્તમ ગુણોનું બહુમાન રાખના
તથા કર્મસમૂહની મૂલજડસમા મોહને હણનારા શ્રી સ
પુરુષોત્ત્વ મને શરણ હો.

પાંચેય ઇન્દ્રિયોના વિષયોને તેમજ ચાર પ્રકારના કષાયો
દૂર કરનાર; ધર તથા સ્ત્રી સંગના પરિણામે ઠકુ સુખોને ઇન્દ્રિ
પૂર્વક ત્યજી દેનારા અને ઇષ્ટ વિયોગ યા અનિષ્ટ સંયોગ
વગેરેમાં હર્ષ કે શોક આદિથી રહિત, વળી નિરંતર પ્રમાદનું
ત્યજનારા શ્રી સાધુ પુરુષો મને શરણ રૂપ હો.

શ્રી જિનકથિત ધર્મની પ્રાપ્તિ વિના પણ મનુષ્યગતિ
મને દેવગતિનાં સુખો મળી શકે છે. જ્યારે મોક્ષનાં શાશ્વત
સુખોનો લાભ શ્રી જિનભાષિત ધર્મની આરાધનાના યોગે
જે છે. માટે તે શ્રી જિનકથિત ધર્મજ મારા શરણ રૂપ

ત્રણેય કાળમાં અમર અવિનશ્વર, વળી જન્મ, જરા =
શરણ રૂપ સેંકડો વ્યાધિઓને શમાવનાર તથા અમૃત
કે લભ્ય આત્માઓને સર્વકાલ ઇષ્ટ, શ્રી જિનમતના શરણ
સ્વીકારું છું.

શ્રી શ્રુતધર્મ, તેમજ શ્રી સંઘ, અને સાધુપુરુષો વગે
જિન કથિત ધર્મના અનુપમ આલંબન રૂપ મને

ગ, શત્રુલાવથી પ્રત્યનિક લાવથી અવર્ણવાદ આદિ જે કાંઈ
પ મેં આચર્યું હોય તેમજ તે સર્વે પાપોને હમણાં (હું
હું છું) હું નિન્ડું છું.

શ્રી જિન વીતરાગના વચનને અનુસરનારું ધર્મારાધનરૂપ
જે કાંઈ સુદૃઢ, મન-વચન અને કાયાથી કરવા કરાવવા કે
અનુમોદવા દ્વારાયે ત્રણેય કાલમાં મેં આચર્યું હોય, તે સર્વ
પ્રકારના સુદૃઢની હું પુનઃ પુનઃ અનુમોદના કરું છું.

સંસારરૂપ ગહનવનમાં અનાદિકાલીન જન્મણના દુઃખથી
પીડાયેલા છવો જે શાસનની આજ્ઞાને ત્રિવિધ યોગે શિરોધાર્ય
મીને, મોક્ષના શાશ્વતસુખોને મેળવે છે, તે અચિન્ત્ય અને
રિમિત સુખને આપનાર શ્રી જિનશાસન કલ્પવૃક્ષના
રમ ઉદ્યાનની પેઠે જયવંતું વર્તે.

માનવલવની પ્રાપ્તિ દુર્લભ છે, તથા શ્રી જિનેશ્વરદેવતાં
રોનાનું શ્રવણ એ અતિ દુર્લભ છે; પૂર્વકાલીન ઉત્તરોત્તર
ક્રમના યોગે આ અનુપમ સામગ્રીને પામીને પુણ્યવાન પુરુષોએ
અગ્નિજ્ઞાન આદિ રતનત્રયીની આરાધના પૂર્વક કેવળ મોક્ષના
શાશ્વત સુખના રસિક બનવું જોઈએ.

વર્જવા તે શીલધર્મ છે. પૂજન સમયે અશનપાનાદિનું વર્જન તે તપોધર્મ છે. પૂજન સમયે શ્રી જિનેશ્વરદેવના ગુણગાથાદિ કરવા તે ભાવ ધર્મ છે.

પાનું. (૫૫) નામાકૃતિદ્રવ્યભાવૈઃ, પુનતલ્લિજગજ્જનમ્ ।

ક્ષેત્રે કાલે ચ સર્વસ્મિન્નર્હતઃ સમુપાસ્મદે ॥

“સર્વકાલમાં અને સર્વક્ષેત્રમાં” નામ, આકૃતિ, દ્રવ્ય અને ભાવ’ એ ચારે સ્વરૂપ વડે ત્રણે જગતના જનોને પવિત્ર કરનારા શ્રી અરિહંતોની અમે ઉપાસના કરીએ છીએ.”

પાનું. (૧૧૬) પ્રશ્ન. કેટલાક શ્રી જિન પ્રતિમાથી જિન-ભિંબ નહિ લેતાં, શ્રી વીતરાગદેવના નમુના તુલ્ય સાધુને ગ્રહણ કરે છે, તે વ્યાજબી છે ?

ઉત્તર. તેમની તે માન્યતા મનઃકલ્પિત અને જૂઠી છે. સૂત્રોમાં સ્થળે સ્થળે શ્રી જિનપ્રતિમાં શ્રી જિવવર તુલ્ય કહેલી છે. શ્રી છવાલિગમ આદિ સૂત્રોમાં જ્યાં જ્યાં શાશ્વતી પ્રતિમાનેા અધિકાર છે, ત્યાં ત્યાં ‘સિધ્ધાયતન’ અર્થાત્ ‘સિધ્ધ લગવાનોનું’ મંદિર એમ કહ્યું છે, પણ ‘ભૂર્તિ આયતન કે ‘પ્રતિમા આયતન’ કહ્યું નથી. તેથી પણ શ્રી સિધ્ધની પ્રતિમા સિધ્ધ સમાન છે, એમ સાબીત થાય છે.

પાનું (૧૧૭) શ્રી જ્ઞાતાસૂત્રમાં દ્રૌપદીના પૂજનના અધિકારે શ્રી ‘જિનમંદિર’ને શ્રી ‘જિનગૃહ’ કહ્યું છે પણ ‘ભૂર્તિગૃહ’ કહ્યું નથી. તેથી પણ શ્રી જિનમૂર્તિનેજ જિનની ઉપમા ઘટે છે, નહિ કે સાધુને. સાધુ વસ્ત્ર, પાત્ર, રત્નોહરણ અને મુદ્રપતિ આદી ઉપકરણોએ સંહિત છે. જ્યારે લગવાનને તેમાનું કશું હોતું નથી. લંગાન રત્નજડિત સિંહાસન પર બેસે છે, બે બાજુ આમરો વીંળાય છે, પાછળ ભામડળ રહે છે, આગળ

દેવદંડથી વાળે છે. કેવળાંબા પૂજાવળિ કરે છે. એ
અવિરાગીએ અલિપ્ત હોય છે. આપને આમાંનું કશું દોષ
તો પાલી માપ તેમ જી નીતરાગની ભરાગરી કેવી
કરી શકે ?

તા. કે. (નવઅંગેની પૂજના રિમાગલીઓએ ઉપ
હસીકા ગિચારવા જેવી છે.)

પાતું. (૧૩૨) ઉત્તમ જીવો આકારણ વતરાત જોવા મળે
ભગવાનની જળ, ગંદન, કેસર, ભરાસા, પુષ્પ, ધૂપ, દી
અક્ષત, ફળ, નેવેલ, વિગેરેથી પૂજા કરે છે, કિંમતી અલંકાર
ગદાવે છે; ભક્તિ માટે યથાશક્તિ દ્રવ્ય ખરજે છે અને વિચારે
છે કે !જો હું પ્રભુની ભક્તિ કરીશ; તો હું તરવા સાથે
અન્યોના નિસ્તારમાં પણ નિમિત્ત બનીશ. કારણ કે માન
ભક્તિ જોઈ જીજ્ઞા માણસો તેની અનુમોહના કરશે તથા અને!
ભવ્ય પુરુષો પ્રભુની સેવા કરવામાં તત્પર થશે. તેમાં નિ
હું બનીશ.

પાતું. (૧૩૩) દ્રવ્ય પૂજા સમાપ્ત થયા બાદ ભાવ
કરે, તે વખતે ભગવાનના ગુણોને વિચારી, પોતાના આત્મ
સાથે સરખામણી કરે કે 'અહો !

પ્રભુ નિરાગી છે અને હું. રાગી છું.

પ્રભુ અદ્વેષી છે અને હું દ્વેષી છું.

પ્રભુ અક્રોધી છે અને હું ક્રોધી છું.

પ્રભુ અકામી છે અને હું કામી છું.

પ્રભુ નિર્વિષયી છે અને હું વિષયી છું.

પ્રભુ અમાની છે અને હું માની છું.

પ્રભુ અમાયી છે અને હું માયી છું.

- અલોલી છે અને હું લોલી છું.
 પ્રભુ આત્માનંદી છે અને હું પુદ્ગલાનંદી છું.
 પ્રભુ અતીન્દ્રિય સુખના લોગી છે
 અને હું વિષય સુખનો લોગી છું.
 પ્રભુ સ્વલાવી છે અને હું વિલાવી છું.
 પ્રભુ અજર છે અને હું સજર છું.
 પ્રભુ અક્ષય છે અને હું ક્ષય પામ્યા કરનારો છું.
 પ્રભુ અશરીરી છે અને હું શરીર સહિત છું.
 પ્રભુ અનિંદક છે અને હું નિંદક છું.
 પ્રભુ અચળ છે અને હું ચંચળ છું.
 પ્રભુ અમર છે અને હું મરણ સહિત છું.
 પ્રભુ નિદ્રારહિત છે, અને હું નિદ્રા સહિત છું.
 પ્રભુ નિર્મોહી છે અને હું મોહવાળો છું.
 પ્રભુ હાસ્ય રહિત છે અને હું હાસ્ય સહિત છું.
 પ્રભુ રતિરહિત છે અને હું રતિસહિત છું.
 પ્રભુ અરતિરહિત છે અને હું અરતિસહિત છું.
 પ્રભુ શોકરહિત છે અને હું શોકસહિત છું.
 પ્રભુ ભયરહિત છે અને હું ભયસહિત છું.
 પ્રભુ દુઃખારહિત છે અને હું દુઃખાસહિત છું.
 પ્રભુ નિવેદી છે અને હું સવેદી છું.
 પ્રભુ અકલેશી છે અને હું કલેશસહિત છું.
 પ્રભુ અહિંસક છે અને હું હિંસક છું.
 પ્રભુ વચનરહિત છે અને હું મૃધાવાદી છું.
 પ્રભુ અપ્રમાદી છે અને હું સપ્રમાદી છું.

રૂપર છે અને હું રાત્રી પ્રકારના દુર્ગુણોથી પરિપૂર્ણ
 બેજ કારણે હું આ રાંસાર રૂપ અટલીમાં અનંતકાળ
 ટક્યા કરું છું. આજ પૂર્ણ ભાગ્યોદયે મને ભગવાન
 મૂર્તિના દર્શન થયાં. અને તેના આલંબનથી. મને પ્રભુ
 મુક્તોનું અને મારા અવશુભોનું સ્મરણ થયું. પ્રભુના શુ
 થા મારા અવશુભો સમજવામાં આવ્યા. હવે હું મ
 ગુણોને છોડવાનો પ્રયત્ન કરું અને જે માર્ગે ભગવ
 શાંચો છે તે જ માર્ગે હું ચાલું. સુખ અને કલ્યાણને મ
 તેવી વર્તણૂકે વર્તવાનું તેઓએ ફરમાવ્યું છે, તેવી વર્તણૂ
 કરું.

એ પ્રમાણે ભાવના લાવતાં અને સ્તુતિ કરતાં હ
 તાતાનાં અશુભ અને કિલ્લટ કર્મોના નાશ કરે છે, એ
 મકિતની શુદ્ધિ થાય છે અને પરંપરાએ મોક્ષનાં અન
 મુખોની પ્રાપ્તિ થાય છે.

શ્રી જિનપ્રતિમાની પૂજા તથા સ્તુતિમાં આ પ્રકાર
 આક્ષાત્ તથા પરંપરાએ અનેક લાભો હોવાથી, પ્રત્યેક ભવ

મત્સ્યજીને તેને વિશે પ્રશ્ન કર્યો કે અતિશય આદર કરવો કેમ ?

પાતુ' (૧૫૧) પ્રશ્ન નિશાલંબન મ્યાન કર્યાં સુધી ન શકે ?

ઉત્તર : શ્રી નૈનશાસ્ત્રમાં એવા સુધી મદિતમાં વલ્લભ મારે જોઈ પમાડીયાં સુધી જોઈ સુવર્ણધાનકે પર્ણક્યાં છે. તેમાં પર્ણક્યાં પાંચ સુવર્ણધાનકે મૃદશ્ચેના અંગે છે અને જાડીનાં પર્ણ સુવર્ણધાનકે સાધુના અંગે છે. જોઈ સુવર્ણધાનકે નામ પ્રમત્ત અને જ્ઞાનમાત્રું નામ અપ્રમત્ત છે આપના આધુન્ય કરમ્યનાના કલમા સુવર્ણધાનકેના કલ્પ સ્વેદ્ય કરવામાં આવે, તે પર્ણ નંતર્મુદ્દત્ત મારનો છે. આત્માથી ઉપવર્ત્ત સુવર્ણધાનકે આ કાળમાં વિષમાન નથી. મૂળ્યવચ્ચ પ્રમત્તનાં છે સુવર્ણધાનકે આ કાળનાં જોઈ મારે વિષમાન છે. સાધુના જોઈ સુવર્ણધાનકે પર્ણ પાંચ પ્રકારના પ્રમાદનો મંભવ દોષાથી, નિશાલંબન મ્યાન જોઈ શકે ન નહિ. મૃદશ્ચ તે વધુમાં વધુ પાંચમે સુવર્ણધાનકે છે, તે અવશ્ય પ્રમાદી છે. પ્રમાદી પુરુષોને નિશાલંબન મ્યાન મારે અગોના દલ્લા છે.

પાતુ' (૧૫૬) પ્રશ્ન :- મૂર્તિ પરમાત્મા નુદ્ય દોષ, તેને શ્રીના અંધદોષ કેમ ?

ઉત્તર :- શ્રીના અંધદોષોના દોષ, બાવ અરિદંતને આશ્રી છે. પ્રતિમા તે શ્રી અરિદંતદેવની સ્થાપના છે. સ્થાપના અરિદંતને શ્રીના અંધદોષી દોષ પર્ણ દોષ ન લાગે. અગર દોષ સ્થાપના અરિદંત તથા બાવ અરિદંત જન્મેમાં જોઈ કરવા દોષોત્તુ આદોષવ કરવા માગતો દોષ, તે તે અસંબંધિત છે.

પાનું. (૧૭૨) ‘મૂર્તિ ઉપદેશ નથી આપતી માટે પૂજનિક
 કે અને શુરુ ઉપદેશ આપે છે માટે પૂજનીક’ એવી અજ્ઞાન
 કરનારા તત્વને સમજતા નથી. ઉપદેશાદિ આપીને કૃત-
 ા બનેલા સિદ્ધભગવંતોની મૂર્તિ તો ઉપદેશ આપનારા
 એથી પણ વિશેષ પૂજનીય છે. કારણ કે શુરુએ તેમનું
 વલંબન દેવાથી જ શુરુ બની શક્યા છે.

પાનું. (૧૭૬) શ્રી મહાકલ્પ સૂત્રમાં કહ્યું છે કે-

ભાવાર્થ શ્રી ગૌતમસ્વામી પૂછે છે- “હે ભગવન્ !

થાડપ શ્રમણ અથવા માહણ તપસ્વી ચૈત્યધર અર્થાત્
 નિનમંદિરે જાય ?” ભગવાન્ કહે છે- “હા ગૌતમ !
 મેશા નિત્યપ્રતિ જાય.” ગૌં “હે ભગવાન્ ! જે
 નિત્યપ્રતિ નહિ જાય તો પ્રાયશ્ચિત્ત આવે ?” ભં “હા
 ગૌતમ ! પ્રાયશ્ચિત્ત આવે.” ગૌં “હે ભગવન્ ! શું
 પ્રાયશ્ચિત્ત આવે ?” ભં “હે ગૌતમ ! પ્રમાદને વશે કરી
 થાડપ શ્રમણ અથવા માહણ જે નિનમંદિરે ન જાય, તો
 હું (જે ઉપવાસ)નું પ્રાયશ્ચિત્ત આવે અથવા પાંચ ઉપવાસનું
 પ્રાયશ્ચિત્ત હોય.” ગૌં “હે ભગવન્ ! શા વાસ્તે નિનમંદિર
 જાય ?” ભં “હે ગૌતમ ! જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્રની રક્ષા
 વાસ્તે જાય.” ગૌં “હે ભગવન્ ! જે કોઈ શ્રમણોપાસક શ્રાવક
 પાપધર્માદામાં પીપધમાં રહ્યો થકો પીપધ પ્રાદાચારી જે નિન-
 મંદિરે ન જાય, તો પ્રાયશ્ચિત્ત આવે ?” ભ. “હા, ગૌતમ !
 પ્રાયશ્ચિત્ત આવે. હે ગૌતમ ! જેમ સાધુને પ્રાયશ્ચિત્ત તેમ
 પ્રાવકને પ્રાયશ્ચિત્ત જણવું. તે પ્રાયશ્ચિત્ત છઠ્ઠું અથવા પાંચ
 ઉપવાસનું હોય.”

પાનું. (૧૮૩) શ્રી જ્યોત્સ્નાસૂત્રમાં કહ્યું છે કે- “સિદ્ધ-
 વેદ્યાવચ્ચક્ષુ મહાનિર્જ્જરા મહાપ્રજ્જવચ્ચાણં ચેવતિ।” અર્થાત્-
 વિદ્યમનવાનની વેદ્યાવચ્ચ કરવાથી મહાનિર્જ્જરા થાય યાને

સિદ્ધ લગવાનની વૈયાવચ્ચ તો નામસ્મરણથી થઈ
પછી મૂર્તિથી શું પ્રયોજન ?

૨-નામસ્મરણ કરવું તેને તો ગુણગ્રામ, કીર્તન,
વાધ્યાય વિગેરે કહે છે, પણ વૈયાવચ્ચ નહિ બે
તો અર્થ જોવો કરજો, તો શ્રી પ્રશ્નચાકરણમાં
વૃદ્ધની, રોગીની અને કુલેંગણાદિની દશ પ્રકારે
સાધુએ કરવી કહી છે, તો શું નામ યાદ કરવાથીજ
થઈ જશે ? કે આહાર-પાણી ઔષધિ, અંગમંદન
ધારા વિગેરે કરવાથી થશે ? નામાદિ યાદ કરવાથી
નહિ ગણાય, પણ પૂર્વોક્ત પ્રકારે સેવા-આહરી
ગણાશે. સિદ્ધ લગવાનની વૈયાવચ્ચ તો તેમનું મંદિર
તેમાં તેમની મૂર્તિ સ્થાપન કરી, વસ્ત્રાભૂષણ, ગંધ,
દીપ દરી અષ્ટ પ્રકારી, સત્તર પ્રકારી આદિ પૂજા
જ કહી શકાય.

૩. (૨૩૫) વળી શ્રી તીર્થંકર મહારાજાઓએ તો ચાર
કર્મોના ક્ષય કરી નાખ્યો છે, કર્મબંધનનું મૂળ જે
ખાળીને ભસ્મીભૂત કરી નાખ્યો છે. નવા કર્મનો બંધ
તરાગ હોવાથી ન પડે, એમ શ્રી લગવતી તથા શ્રી
આદિ સૂત્રોમાં દ્રુમાણ્યું છે. ન્યારે સાધુને તો ચાર
લેશ્યા આઠે કર્મ ખપાવવાનું બાકી છે. તેથી સામાન્ય
લગવાનની પૂજાનો કલ્પ એક સરજો કેમ હોય ?
એનાના સિંહાસન પર બેસે છે, પણ સામાન્ય સાધુ
નો સ્પર્શ કરે તો પણ દોષ લાગે. કારણ કે-સાધુને
થવાનું તે કારણ છે. પ્રભુને પચીસ ક્રિયામાંથી એક
થેડી (રસ્તે ચાલવાની) ક્રિયા માત્ર લાગે છે અને તે

પણ પ્રથમ સમય લાગે, બીજા સમયે ભોગવે અને ત્રીજા સમયમાં ક્ષય કરે ! માટે ક્યાં કેસરીસિંહને ક્યાં હરણ ? ક્યાં રાજા ચક્રવર્તીને ક્યાં એક લિશ્ચુક ? તેમ શ્રી વીતરાગદેવ તથા છંદાસ્થ સાધુ વચ્ચે મહાન અંતર છે, એટલે બંનેની પૂજાનો વ્યવહાર પણ એક સરખો ક્યાંથી હોઈ શકે ?

તથા મૂર્તિ એ ભગવાનના ગુણોનું સ્મરણ કરાવવા માટેનું એક આલંબન છે, તેથી કાચા પાણીના સ્નાનનો દોષ તેને કેવી રીતે લાગે ? સાક્ષાત્ પ્રભુની પૂજાનો અને તેમની મૂર્તિપૂજાનો કલ્પન્યારો જ રહેવાનો છે, જેમકે સાક્ષાત્ પ્રભુને કદી રથમાં બેસાડીને ભક્તિ કરવામાં નથી આવતી, જ્યારે પ્રભુની મૂર્તિને ભક્તિ માટે રથમાં સૌ દોઈ બેસાડે છે. ઇત્યાદિ ઘણા પ્રકારે ભાવ અરિહંતની અને સ્થાપના અરિહંતની ભક્તિ કરવાની રીતિમાં ફરક પડે છે.

પાનું. (૨૪૦) પ્રશ્ન. દાન, શીલ, તપ ને ભાવના એ ચાર પ્રકારના ધર્મ છે. તેમાં મૂર્તિપૂજા કયા પ્રકારના ધર્મમાં આવે છે ?

ઉત્તર. મૂર્તિપૂજામાં ચારે પ્રકારના ધર્મ મોજૂદ છે.

પ્રથમ સુપાત્રદાન ધર્મ તેના બે ભેદ (૧) અકર્મી (કર્મી રહિત) સુપાત્રદાન. (૨) સકર્મી સુપાત્રદાન. પાત્ર પણ બે પ્રકારનાં છે. એક રત્નપાત્ર તથા બીજું સુવર્ણપાત્ર. શ્રી તીર્થંકર અને સિદ્ધ કર્મીરહિત, આશા-તૃષ્ણા રહિત રત્નપાત્ર છે. તેમને ઉત્તમ પદાર્થો અર્પણ કરવા, તે અકર્મી સુપાત્રદાન ગણાય. બીજું સકર્મી સુપાત્ર સુવર્ણપાત્ર, તે સુસાધુ તેમજ દાન દેવાથી પણ સુપાત્ર દાન કહેવાય. સાધુઓ આઠ કર્મ રહિત છે, લેશ્યા પણ છે, શુદ્ધા તૃપ્તિ શાંતિ કરવા તથા ગીર્ણાન્ન-પરિવદ નિવારવા અનેક વસ્તુઓના અભિલાષી પ

સિદ્ધ પરમાત્મા અને દેવળી મહારાજનાં મુદ્રાબલામાં
 સ્થ સાધુ અત્યંત તુચ્છ છે છતાં તેમને દાન દેતાં ગૃહસ્થ
 ય ઉપાર્જનનો મહાન લાભ પ્રાપ્ત કરે છે તથા અનુક્રમે
 ક્ષગતિને પણ પ્રાપ્ત કરી શકે છે, તો પછી ઇચ્છા રહિત,
 કર્મી એવા શ્રી સિદ્ધલગવાનની સન્મુખ લાવયુક્ત ઉત્તમો
 દ્રવ્ય અર્પણ કરતાં અષ્ટ સિદ્ધિ, નવ નિધિ તથા મુક્તિ
 પ્રાપ્તિ થાય, તેમાં શું શક હતો ? એક સ્થળે કહ્યું છે કે
 મુક વસ્તુની યાચના કરવી કે "મને તે વસ્તુ દો" એ મહા-
 ચ વચન છે. વસ્તુ માગવા છતાં ન આપવી અને ના કહેવી,
 તેના કરતાં પણ નીચ વચન છે. વસ્તુ સન્મુખ કરી કહેવું
 "આ વસ્તુ દો" એ રાજવચન યાને ઉત્તમ વચન છે અને
 માર પુરુષ કહે કે "મારે ઇચ્છા નથી" આ વાક્ય તો
 નિધિરાજ અર્થાત્ સર્વોત્તમ છે. માટે ઇચ્છા-તૃણા રહિત
 લગવાન સર્વપાત્રશિરોમણિ મુપાત્ર છે તેમની સન્મુખ દ્રવ્ય
 ઠાવી પૂજા કરતાં, પ્રથમ "દાનધર્મ" ઉચ્ચ રીતિએ સિદ્ધ
 થાય છે.

બીજો શીલધર્મ-તે પાંચે ઈંદ્રિયોને વશમાં રાખવી તેને
 કહેવાય છે. ગૃહસ્થ ન્યારે લાવયુક્ત દ્રવ્યપૂજા કરે છે, ત્યારે
 પાંચે ઈંદ્રિયો સંવરલાવને પ્રાપ્ત કરે છે એથી શીલધર્મ પણ
 સિદ્ધ થાય છે.

ત્રીજો તપોધર્મ-તે છ બ્રાહ્મ તથા છ અવ્યંતર એમ
 પ્રકારે છે. તેમાં શ્રી જિનપ્રતિમાને પૂજતી વખતે પૂજન
 બળમાં ચારે પ્રકારના આહારનો ત્યાગ હોવાથી બ્રાહ્મ તપ
 થાય તથા લગવાનનો વિનય, વૈયાવચ્ચ, ધ્યાન આદિ કરવાથી
 અવ્યંતર તપ થાય છે.

ચોથો લાવધર્મ-તે શુભ લાવ થવાને લીધેજ આવક

ભક્તિ-પૂજા કરે છે. દલારો, લાખોના રૂપિયા ખર્ચી દેવાયરો
વિગેરે બંધાવવા, તે બાબ વિના અશક્ય પ્રાપ્ત છે. પૂજન
કરતી વખતે શ્રી તીર્થંકર દેવોનાં પાંચ કલ્યાણકોની ભાવના
ભાવની, એ પણ ભાવધર્મ છે.

આવી રીતિએ વિવેકપૂર્વક વિચારવાથી સમગ્ર શકાય
તેમ છે કે શ્રી જિનેશ્વરની મૂર્તિપ્રતિમામાં પણ આરે પ્રકારના
ધર્મ એક સાથે આરાધાય છે.

પાતું. (૨૫૩) દ્રવ્યપૂજા કરવાથી સિંસાતું પાપ
લાગવાનું કોઈ કારણ નથી. શ્રી ઠાણંગસૂત્રના પાંચમા ઠાણે
બીજે ઉદ્દેશે કર્મબંધનનાં પાંચ દ્વાર કહ્યાં છે. (૧) મિથ્યાત્વ,
(૨) અવિરતિ (૩) પ્રમાદ (૪) ક્ષાય (૫) યોગ

હવે પ્રભુપૂજા શાંત ચિત્તે, સમ્યક્ત્વ સહિત, પ્રમાદરહિત,
યથાવિધ કરવાની હોવાથી, તે વખતે મિથ્યાત્વ, અવિરતિ,
પ્રમાદ કે ક્ષાય એ ચાર પ્રકારે કર્મબંધ થવાનું બીલકુલ
સંભવે નહિ. પાંચમું “યોગ” નિમિત્ત રહ્યું. શ્રી ભગવતી
સૂત્રમાં (૧) શુભ ભોગ તથા (૨) અશુભ ભોગ એમ બે પ્રકાર
‘યોગ’ ના કહ્યા છે. શુભ ભોગ, એ પુન્યબંધ તથા અશુભ
ભોગ, એ પાપબંધનું કારણ છે. શ્રી જિનપૂજામાં કોઈ પણ
ભક્તની કોઈની નિંદા કે અવર્ણવાદ આદિ ન હોવાને લીધે
અશુભ ભોગ તો કહેવાયજ નહિ. કેવલ શ્રી જિનેશ્વર
ભક્તિ, શુભાચાર, સ્તુતિ વિગેરે કારણો હોવાને લીધે, શુભ
ભોગજ કહેવાય તે જેટલે દરજ્જે હશે તેટલે દરજ્જે
પડવાનો. કારણ વિના કાર્ય નિપજે નહિ. દ્રવ્યપૂજામાં અશુભ
બંધના કોઈપણ કારણને અભાવે અશુભ ફલ નજ હોય.

શ્રી વીરવિભુ-હસ્તદીક્ષિત શ્રી ધર્મ દાસગણિ પ્રવર-પ્રવર
શ્રી વિપદેશભાલા “દો

અનુવાદક-સંપાદક :- આચાર્ય શ્રી હેમસાગરચરિ.

પાત્રું. ૨૦૯. ગાથા. ૪૧. સાધુઓ મહાજંગલમાં કે મહાસય સમયે રાજલયમાં સપડાયા હોય, તો પણ ઋદ્ધિવાળા નિરુપદ્રવ દેશમાં હોય તેમ છુધાદિ પીડા-પરિસહ સહન કરે છે, પરંતુ આચાર વિરુદ્ધ અનેપણીય ગ્રહણ કરતા નથી, કે અભિગ્રહનો ભંગ કરતા નથી.

પાત્રું ૨૧૦. ગાથા ૪૨. યંત્રોધી દહ પીલાવા છતાં ઋકંદકના શિષ્યો બિલકુલ કૌપાયમાન પણ ન થયા. જેમણે યથાર્થ પરમાર્થ જાણ્યો હોય તેઓ સહન કરે છે, તેઓ પંડિત કહેવાય છે. પ્રાણના નાશમાં પણ પોતે માર્ગથી ચલાયમાન થતા નથી.

પાત્રું. ૩૦૦. ગાથા. ૮૯ જેમણે શરીર અને ઘરનો ત્યાગ કર્યો છે, જીવ જુદો છે અને આ દેહ તેનાથી અલગ પદાર્થ છે, આવા પ્રકારનું જોદ્જ્ઞાન જેમને યથાર્થ થઈ જાય તેવા સુવિહિત પુરુષો ધર્મના કારણમાં શરીરનો પણ ત્યાગ કરે છે. આ શરીર સંજોગ માત્ર આ ભવ પૂરતો છે, શરીર તો દરેક ભવમાં નવું નવું મળવાનું છે, પરંતુ શરીર ખાતર ધર્મનો ત્યાગ કરીશ, તો ફરી ધર્મ મળવો દુર્લભ છે. તેથી ઉત્તમ સમજુ વિવેકી પુરુષો શરીરના કારણે ધર્મનો ત્યાગ કરતા નથી, માટે પ્રાણાન્તે પણ ધર્મનો ત્યાગ ન કરવો.

પાત્રું ૩૩૩. ગાથા. ૧૮૭. કારુણ્ય, રૂઢન, શૃંગારભાવ, ભય, જીવિતનો અંત કરનાર એવા અનુકૂલ કે પ્રતિકૂલ ઉપસર્ગોના પ્રસંગમાં સાધુને મરવાનો અવકાશ ઉત્પન્ન થાય, તો મરવું પસંદ કરે છે, પરંતુ પોતાની પ્રતિજ્ઞાની વિરાધના કરતા નથી.

નવમ્યંગે પૂજાને યોગ્ય પરમાત્મા

શાસ્ત્રકાર મહારાજ આચાર્ય લગવાન શ્રીમાન ઉમાસ્વા
વાગકેતુ મહારાજ લગ્ય જીવેના ઉપકારને મા
તત્વાર્થસૂત્રની રચના કરતા સમ્બન્ધકારિકામાં જણાવે છે કે :

“કર્માદિનમિદ્ધ ચાગુત્ર, આધમતમો નરઃ સમારભતે
કદિ ક્ષણમેવ ત્વધમો, વિમધ્યમસ્તૂભય-કલાર્થમ્ ૪.”

આધમતમ (અત્યંત હલકો) મનુષ્ય આ લોક અને
પરલોકમાં દુઃખદાયી થાય જોવા કામને આરંભ કરે છે,
આધમ પુરુષ આ લોકમાં ક્ષણદાયક કર્મોની કેવળ આરંભ
કરે છે અને વિમધ્યમ પુરુષ તો ઉભયલોકમાં ક્ષણદાયક કામ
આરંભે છે. ૪.

“પ્રત્યક્ષદિવાનૈવ પાત્યમ્”

“તરમાદર્શતિ પૂજા-મહાન્તેવોત્તમોત્તમો લોકે;
 દેવર્ષિ-નરેન્દ્રેભ્યઃ, પૂજયેભ્યોઽધ્યન્યસત્તાનામ્. ૭.
 માટે ઉત્તમોત્તમ એવા અહીં તજ, લોકમાં અન્ય પ્રાણીઓને
 એવા દેવર્ષિ અને રાજાઓ થકી પણ પૂજાને યોગ્ય છે. ૭.
 (તા. ૬) એવા ઉત્તમોત્તમ પુરૂષ જ્યારે સ્વર્ગીય
 ધકુલવાળા ક્ષત્રિયકુળમાં ગર્ભપણે ઉત્પન્ન થાય છે તે
 તે સમગ્ર જીવો શાંતી પામે છે, માતાની કુક્ષિમાં
 પિણે ઉત્પન્ન થાય છે તે રાત્રીએ સુખશય્યામાં સુતેલા
 માતાજી ચૌદ સ્પષ્ટ મહારૂપના જુએ છે, અને એવા
 મોત્તમ પુરૂષ ગર્ભમાં ઉત્પન્ન થાય છે ત્યારથી મતિ,
 અને અવધિજ્ઞાનના ઘણી હોય છે તે માટે તેવા ઉત્તમોત્તમ
 પુરૂષ અહીં ત પરમાત્માજ નવ અંગે પૂજવા યોગ્ય છે.

એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માના સ્વર્ગ પ્રસંગે ઇંદ્રાસન ડોલે
 તેથી ઇંદ્ર અવધીજ્ઞાનથી એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માને જોઈને
 ખાય છે અને સાત, આઠ ઠગલા એવા ઉત્તમોત્તમ
 આત્માની દિશા તરફ જઈને વંદન કરે છે અને પછી એવા
 ઉત્તમોત્તમ આત્માની નમસ્કૃતિ (શક્ટતવ)થી સ્તુતિ કરે છે
 ઉત્તમોત્તમ આત્મા નવ અંગે પૂજવા લાયક છે.

એવા ઉત્તમોત્તમ પુરૂષનો જન્મ શુભ અવસરે થાય છે.
 નારદીના જીવો પણ ક્ષણભર શાંતિ સુખ લોગવે છે,
 જીવનના સઘળા જીવો અત્યંત સુખ પામે છે માટે તેવા
 મોત્તમ પુરૂષ અહીં ત પરમાત્માજ નવ અંગે પૂજવા
 લાયક છે.

જેનો જન્મ થાય છે ત્યારે છપ્પનદિશિ કુમારીઓ ત્યાં
 હોય છે. ત્યાં આવી તે આત્માને અને તેમના માતાજીને
 નમસ્કાર કરી આઠ દિશિકુમારિકાઓ સંવર્તવાયુવડે ચાર

દિશામાં ચોકેક ચોજનનો સઘળો કચરો ફર કરે છે; આઠ કુમારિકાઓ સુંગધિત જળની વૃષ્ટિ કરે છે આઠ કુમારિકાઓ હાથમાં પૂર્ણ કળશને ધારણ કરીને ઉભી રહે છે, આઠ કુમારિકાઓ દર્પણ ધરે છે, આઠ કુમારિકાઓ ચામર વીંઝે છે, આઠ કુમારિકાઓ પંખા હાથમાં લઈને પવન નાંખે છે, ચાર કુમારિકાઓ હાથમાં રાજડી લઈને ઉભી રહે છે અને ચાર કુમારિકાઓ દીપકને શ્રદ્ધા કરે છે. ત્યાં ઉત્તમ પ્રકારના કેળનાં પાંદડાંઓનું સૂતિગૃહ બનાવી તેની અંદર પુત્ર અને માતાજીને લાવે છે. અને કલશો વડે સ્નાન કરાવે છે, પુષ્પ વડે પૂજા કરી આશીર્વાદ પહેરાવે છે, હાથે રાજડી બાંધી પદ્યકમાં બંધરાવે છે અને પછી માતા તથા પુત્રને નમસ્કાર કરી કહે છે :- હે દેવાધિદેવ, આ જગતના જીવોના હિત માટે ચાવચ્ચંદ્રદિવાકરો સુધી આપ જીવજો આ પ્રમાણે જેના જન્મ સમયે છાંપનદિશિ કુમારીકા આવે છે તે ઉત્તમોત્તમ પુરુષજ નવ અંગે પૂજવા-પૂજવા લાયક છે.

આવા ઉત્તમોત્તમ આત્માનો જન્મ થાય છે તે વખતે સૌધર્મ અને ઇશાન દેવલોકના દક્ષિણ ઉત્તરનાં ઇંદ્રોનાં સિંહાસન કંપે છે. તે વખતે ઇંદ્ર મહારાજ અવધિજ્ઞાન વડે જુઓ છે. તીર્થંકર બાગવંતનો જન્મ થયો જાણી તરતજ હરિભોગમેવી નામના દેવતા પાસે સુધોવા નામનો ઘંટ વગડાવે છે, અને બધા દેવોને બળર આપે છે કે હે દેવો, મહાનુભાવ તીર્થંકર બાગવંતનો જન્મ થયોલો છે, માટે સર્વ દેવો જન્મોત્સવ કરવા મેરૂ પર્વત ઉપર આવજો. આમ જે આત્માના જન્મ સમયે સુધોવા નામનો ઘંટ વાગે છે તેજ ઉત્તમોત્તમ આત્મા નવ અંગે પૂજવા લાયક બને છે.

આવા ઉત્તમોત્તમ આત્માના જન્મની ખબર પડતાની

પણ સાથે કોડો દેવો એકઠા થાય છે, લગવંતો જન્મોત્સવ કરવા માટે મેરૂપર્વત ઉપર જાય છે, તથા પરિવારથી પરિવરેલો હોય. સૌધર્મ ઈંદ્ર દેવલોકમાંથી ભૂમિતલ ઉપર આવી ને ઠંકાણે આવે. આવા ઉત્તમોત્તમ આત્માનો જન્મ થયો છે ત્યાં જાય છે અને ત્યાં જઈ માતા અને લગવંતને નમસ્કાર કરી પ્રભુને વધાવે છે, અને પ્રભુની માતાને કહે છે કે રત્નકુશીને ધાર કરવાવાળી ! હું સૌધર્મ દેવલોકનો શક નામે ઈંદ્ર તમા પુત્રનો જન્મ મહોત્સવ કરવા આવ્યો છું. એ પ્રમાણે લગવંતના પ્રતિબિંબને સ્થાપના કરી લગવંતને ઈંદ્ર મહારાજ પાંચરૂપે શ્રદ્ધા કરી અને દેવ દેવીઓના સમૂહ સાથે વાજાગાજતાં મેરૂ પર્વત ઉપર લાવે છે તેજ આત્મા ઉત્તમોત્તમ અહંત પરમાત્મા છે અને તેથીજ નવઅંગે પૂજવા બને છે.

આવા આત્માને મેરૂપર્વત ઉપર પાંડુકવનમાં શિલા સિંહાચન ગોઠવી ત્યાં ઈંદ્ર મહારાજ બેસીને લગવંતને ચોખામાં ધારણ કરે છે અને બીજા ત્રેસક ઈંદ્રો ત્યાં છે. તે ચોસક ઈંદ્રો આઠ જાતના કળશા બનાવી તેની માગધ વિગેરે ઉત્તમ તીર્થોના મુગંધિત પાણી ભરે છે, પ્રકારના મુગંધિત ધૂપ ઉવેજે છે અને અવ્યુતેન્દ્ર બીજા જિનેશ્વર લગવંતના જન્મ મહોત્સવમાં ગંગા વિગેરે લાવવા માટે હુકમ કરે છે. ગંગા, માગધ, ક્ષીરસમ તીર્થોના પાણી વડે દેવો કળશાઓ ભરી પાછા પાંચ અંગધિત ઔષધિઓ, પુષ્પ ચંદ્ર

દીક્ષા, કેવળજ્ઞાન કલ્યાણકોની રાહ જોતા રહે છે તેજ ઉત્તમોત્તમ આત્મા એકજ નવઅંગે પૂજવા લાયક છે.

જે આત્માને સંયમ ગ્રહણ કરવાના સમયના એક વર્ષ પહેલાં લોકાંતિક દેવો આવીને અંજલી જોડી વિનંતિ કરે છે કે હું પૂજ્ય ધર્મપંથ દેખાડો અને તે પરમાત્મા પાસે રાજનું એક કોડ આઠ લાખ સૌનેયાનું દાન દેવરાવે છે, તથા કનક, રચણ રૂપા મોતી મુદ્રી ભરી ભરીને સંવત્સરી દાન અપાવે છે અને જગતના દારિદ્ર દુઃખ ઓછા કરે છે તેજ ઉત્તમોત્તમ આત્મા નવઅંગે પૂજવા, પૂજવા લાયક છે.

જે આત્માનો દીક્ષા ગ્રહણ સમય અવધિજ્ઞાનથી જાણી શકાદિ ઇંદ્રો પણ પરિવાર સાથે દીક્ષા મહોત્સવ ઉજવવા આવે છે તેજ આત્મા ખરેખર નવઅંગે પૂજવા પૂજવા લાયક છે.

વળી તે પરમાત્માને ચારિત્ર ગ્રહણ કરતાં “કરેમિ સામાઈઅ” ઉચ્ચરતા મનઃપર્યાવજ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે માટે તે ઉત્તમોત્તમ આત્માજ નવઅંગે પૂજવા પૂજવા લાયક છે.

એવા ઉત્તમોત્તમ આત્મામાં જ્યારે સંસારના ખીજરૂપ મોહનીય કર્મ સર્વથા નાશ પામે છે કે તરતજ તે જીવના અંતરાય, જ્ઞાનાવરણ અને દર્શનાવરણ એ ગણે કર્મો એક સાથે સર્વથા નાશ પામે છે. પ્રભુને કેવળજ્ઞાન ઉત્પન્ન થાય છે કે તરતજ દેવો કેવળજ્ઞાન મહોત્સવ ઉજવવા આવે છે અને દેવો સમવસરણની રચના કરે છે અને એવા ઉત્તમોત્તમ આત્મા અરિહંત પરમાત્માને તીર્થ યવર્તાવવાને વિનંતી કરે છે. માટેજ એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માજ એકજ નવઅંગે પૂજવા, પૂજવા લાયક છે.

એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માને સાડું દેવો સમવસરણની રચના

કરતા તેમના શરીરથી ગાર ગાળું ઉઠ્યું અગ્રોક વૃક્ષ રચે છે. પુષ્પોની વૃદ્ધિ કરે છે, દિવ્ય ધ્વનિથી તેમની દેશનામાં સં પૂરે છે, આમરો વીંજે છે, બેસવાને માટે રતનજડિત સુવર્ણ સિંહાસન રચે છે, મસ્તકની પાછલ તેજને સંવરી લેનાં લામંડળ રચે છે. (નહિ તો અતિ તેજને લીધે ભગવાનનું મુળ ભેઈ શકાય નહિ), હુંદુલિ વગાડે છે અને મસ્તકની ઉપર ત્રણ મનોહર છત્રો રચે છે. આવી રીતે જે આત્માની દેવો સેવા કરે છે તે એક અને એકજ ઉત્તમોત્તમ આત્મા નવઅંગે પૂજવા-પૂજવા લાયક છે.

આવા ઉત્તમોત્તમ આત્મા અપાયાપગમ નામના અતિ શયવાળા હોય છે એટલે જ્યાં જ્યાં વિચરે છે ત્યાં અતિ વૃદ્ધિ, અનાવૃદ્ધિ (હુકાળ), રોગ, મરણી વગેરે અપાયોનો (અનિષ્ટોનો) નાશ થઈ જાય છે. તેઓ જ્ઞાનાતિશયવાળા હોય છે, એટલે સમસ્ત વિશ્વનું સંપૂર્ણ સ્વરૂપ જાણે છે. તેઓ પૂજાતિશયવાળા હોય છે એટલે જાણદેવ, વાસુદેવ, ચક્રવર્તી વગેરે મોટા મોટા રાજાઓ તથા ઈન્દ્રો વગેરે પણ તેમની પૂજા કરે છે. અને તેઓ વચનાતિશયવાળા હોય છે, એટલે તેમના કહેવાનો અર્થ દેવ, મનુષ્ય અને પશુ (તિર્યંચ) પણ સમજી જાય છે. આવા અતિશયવાળા ઉત્તમોત્તમ આત્મા એકજ નવ અંગે પૂજવા, પૂજવા લાયક છે.

એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માના નિર્વાણ પછી ઈન્દ્રો જેનો અગ્નિ સંસ્કાર—વિધિ મુજબ કરે છે. એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માની દાઢા વિગેરે ઈન્દ્રો લે છે, સ્તુત્તની રચના કરે છે, નંદીશ્વર યાત્રા પૂર્વક સ્વ સ્વ સ્થાને સી સીધાવે છે. એવા ઉત્તમોત્તમ આત્માજ એકજ નવઅંગે પૂજવા-પૂજવા લાયક છે બાકી બધા છઠ્ઠમર્યો એણે વતો અંશે રાગ, દ્વેષ, દોષ,

૧૧, લોભ, કપાયોથી ભરેલા છે.

૧૧નાદર્શતાં મનઃ પ્રસાદસ્તતઃ સમાધિશ્ચ;

અપિ નિઃશ્રેયસ-મતો હિ તત્પૂજનં ન્યાય્યમ્ ૮.

હંતોની પૂજ્યથકી મનની પ્રસન્નતા થાય અને તે પ્રસન્નતાથી સમાધિ થાય, અને તે થકી વળી મોક્ષપ્રાપ્તિ કારણથી અરિહંતોનીજ પૂજા કરવી એ યોગ્ય છે. ૮.

પ્રભુ સ્તુતિ.

મૂર્તિ શ્રી પાર્શ્વજિનની, નેત્ર મારાં ઠરે છે; ને આ હૃદયું
પ્રભુ ધ્યાન તારું ધરે છે, આત્મા મારો પ્રભુ તુજ ઠને,
દેવસે છે, આપો એવું બળ હૃદયમાં માહરી આશ

છે પ્રતિમા મનોહારિણી દુઃખહરી શ્રી વીરજીવંદની,
છે સર્વદા સુખ કરી, જાણે ખીલી ચાંદની, આ
। ગુણ ભાવ ધરીને, જે માણસો ગાય છે, પામી સઘળા
જગતના, મુક્તિ લાણી જાય છે. ૨

એા શરણે તમારા, જિનવર કરજો, આશપૂરી અમારી,
ભવપાર મારો, તુમ વિણ જગમાં સાર લે કોણ
। એા જિનરાજ આજે હરખ અધિકથી, પરમ આનંદ-
। એા તુમ દર્શનાસે ભવભય ભ્રમણા નાથ સર્વે અમારી. ૩
ક્યા હશે પૂજ્યા હશે નિરખ્યા હશે પણ કો કણે, હે
'ધુ ! ચિત્તમાં ધાર્યા નહિ ભક્તિપણે; જન્મ્યો પ્રભુ તે
દુઃખપાત્ર હું સંસારમાં, હા ! ભક્તિ તે કળતી નથી
શૂન્યાચારમાં ૪

કાર જિંદુ સંયુક્ત, નિત્યં ધ્યાયંતિ યોગિનઃ;

ભદ્રં મોક્ષદં ચૈવ, કારાય નમોનમઃ. ૧

મજ્ઞાન તિમિરોધાનાં, જ્ઞાનાંજન શલાક્યા;

ત્રિમુનિભક્તિં યેન, તસ્મૈ શ્રી ગુરવે નમઃ; ૨

(૧) જલ-પૂજાનો દુહો.

જલપૂજા મુગતે કરો, મેલ અનાદિ વિનાશ;
ફલ મુજ હજો, માગો એમ પ્રભુ પારા. (૧) મેફશિખર
હો ગુરપતિ-મેફશિખર નવરાવે. જન્મકાળ જિનવરણ
પંચરૂપ કરી ભાવે હો. સુર. ૧. રતન પ્રમુખ અડભતિ
ઓપધિ ગુરણ મિલાવે; ખીર અમુદ્ર તીર્થોદક આણી,
ગુણ ગાવે હો. સુર. ૨. જોણિપરે જિન પ્રતિમાકે નહ
જોધિળીજ માનું વાવે; અનુક્રમે ગુણ રતનાકર ફરસી
ઉત્તમ પદ પાવે હો. સુર. ૩. જ્ઞાન-કલશ ભરી આતમા
રસ ભરપૂર; શ્રી જિનને નવરાવતાં, કર્મ હોવે ચક્ર

(૨) (અંદન પૂજા) શીતલ ગુણ જેહમાં રહ્યો,
પ્રભુ મુખ રંગ, આત્મા શીતલ કરવા લાણી, પૂજો અરિહ

નવ અંગના પૂજાના દુહો

જલભરી સંપુટ પત્રમાં, યુગલિક નર પૂજંત; ઋષ
અંગુઠદે હાયક ભવજલ અંત. ૧. જાનુળળે કાઉસગ-
વિચર્યા દેશ વિદેશ; ખડાં ખડાં કેવળ લલ્લું, પૂજો જાનુ નર
૨. લોકાંતિક વચને ઠરી, વરસ્યાં વરસી દાન; ઠરકાંડે
પૂજના, પૂજો ભવી બહુમાન. ૩. માન ગયું દોય અંશ
દેખી વીર્ય અનંત; ભુજળળે ભવજળ તર્યા, પૂજો ખંધ મહુ
૪. સિદ્ધશિલા ગુણ ઉજળી, લોકાંતે ભગવંત; વસિયા
કારણ ભવી, શિર શિખા પૂજંત. ૫. તીર્થંકર પદ પુન્ય
ત્રિભુવન જન સેવંત; ત્રિભુવન તિલક સમા પ્રભુ, ભાલ તિ
જયવંત. ૬. સોળ પ્રહોર પ્રભુ દેશના, કંઠે વિવર વર્તુલ; મ
ધ્વાનિ સુરનર મુણે, તેણે ગળે તિલક અમૂલ. ૭. હૃદય કમ
ઉપશમ બળે, બાળ્યા રાગને રોપ; હિમ દહે વનખંડને, હા
તિલક સંતોષ, ૮ રતનચી ગુણ ઉજળી, સકલ સુગુણ વિશ્રા

| મહામંગલાદય નવધારમંત્ર સૂત્ર |

નમો અરિહંતાણં ૧. નમો ગિદ્દાણં ૨.

નમો આગરિયાણં ૩ નમો તિજ્જાયાણં ૪.

નમો લોગે સગ્ગસાદૂણં ૫. જોશો પંચ-નમુદ્ધકારો

સગ્ગપાવખ્યાસણો ૭. મંગલાણં ૮ સંવેગિ

પદમં હવધ મંગલાં ૯.

[પંચિંદિઅ (ગુરુ-સ્થાપના) સૂત્ર]

પંચિંદિઅ-સંવરણો, તહુનવ-વિહ-ખંભચેર-ગુત્તિધરો,
ચહિવિહ કસાય-મુદ્ધકો, ઇઅ અઠ્ઠારસ-ગુણેહિં સંજુતો. ॥૧॥

પંચ-મહંવય-જુત્તો, પંચ-વિહાયાર પાલણુ-સમત્થો, પંચ,
સમિઓતિ-જુત્તો, છત્તીસ ગુણો ગુરુ મજ્જ. ॥ ૨ ॥

આનંદધન ચોવિશી.

(૧) શ્રી ઋષભદેવ લગવાન સ્તવન.

ઋષભ નિનેશ્વર પ્રીતમ માહરો રે, જોર ન આહું રે કંત; રીઝ્યો સાહેબ સંગ ન પરિહરે રે, લાંગે આદિ અનંત. ઋષભ. (૧)
 પ્રીત સગાઈ રે જગમાં સહુ કરે રે, પ્રીત સગાઈ ન કોય; પ્રીત સગાઈ રે નિરૂપાધિક કહી રે, સોપાધિક ધન જોય. ઋષભ. (૨)
 કોઈ કંત કારણ કાઠ લક્ષણ કરે રે, મળસું કંતને ધાય; એ મેજો નવિ કંઈયે સંલયે રે, મેજો ઠામ ન ઠાય. ઋષભ. (૩)
 કોઈ પતિરંજન અતિ ઘણો તપ કરે રે, પતિરંજન તન તાપ; એ પતિરંજન મેં નવિ ચિત્ત ધર્યું રે, રંજન ધાતુ મેલાપ. (૪)
 કોઈ કહે લીલા રે અલખ અલખ તણી રે, લખ પૂરે મન આશ; દોષ રહિતને લીલા નવિ ઘટે રે, લીલા દોષ વિલાસ. ઋષભ. (૫)
 ચિત્ત પ્રસન્ને રે પૂજન ફળ કહ્યું રે, પૂજન અખંડિત એહ; કપટ રહિત થઈ આતમ અરપણા રે, આનંદધન પદ રેહ. (૬)

પરમાર્થ :- શુદ્ધ ચેતના રૂપ અંતરવૃત્તિ ચોતાની શ્રદ્ધા રૂપ સખીને કહે છે, એ પ્રકારે સ્થાપના કરી આનંદધનજી મહારાજશ્રીએ સ્તુતિ કરવાનો પ્રારંભ કર્યો છે. આ બન્ને શક્તિઓનો આત્મા સાથે તાદાત્મ્ય સંબંધ છે. તેથી ચેતન્ય શક્તિ પરમાત્મતાને પામેલા ઋષભદેવ સ્વામિ સાથે ચોતાને સંબંધ કેવો છે તે જણાવે છે.

ચેતના :- હું શુદ્ધ આત્મા વિના અન્યને ઈચ્છતી નથી તેમજ પરમાત્મા ચેતન્યશક્તિ વિના બીજા પર-પદાર્થોથી પ્રસન્ન થતા નથી. જ્યારથી પર-પદાર્થો તરફથી લક્ષ્ય વિરામ પડે ત્યારે લક્ષ્ય લાગવા રૂપ આત્માનું પ્રવર્તન

(૩) દેવલીક સ્ત્રીઓ પતિને નિયોગ થતાં પતિને ગણવા અધિકારી પ્રવેશ કરે છે. અને તેમ કરતાં એમ સમજે છે કે પતિને તુલ્ય મળીશું પણ મળવાનું કામ દેવલીક સ્ત્રીઓ આ મેળાપ સંબંધી શકતો નથી.

૧) દેવલીક સ્ત્રીઓ પતિને પ્રસન્ન કરવાને ઘણા પ્રકારના છે, તેમ વળી આદીરિક કપોલીક પતિ પ્રસન્ન થયે, ૧ પતિની પ્રસન્નતા માટે અનેક પ્રકારે શરીર-કહેશ છે.

૨) આ પ્રકારે પતિને રંજન કરવાનું એ ચિત્તમાંથી. પતિને રંજન કરવાનો દ્વિતીય તો માત્ર માતૃમેળાપ તિની મૂળ પ્રકૃતિ આથે મળવું તેજ છે. નિરંજનરૂપ મૂળ પ્રકૃતિ જે શુદ્ધ આત્મસત્તા તે રૂપ ધાતુ તે મૂળ ૧ આથે મેળાપ થવાથી અથવા નિરંજનમાં અંકયરૂપતા સંગે મેળાપ થયે તેજ પતિરંજન છે, કે જે પ્રમાણે પતિરંજન થવાથી અનંત કાળ સુધી તે કાયમ રહે છે.

૩) દેવલીકો કહે છે કે આ જગત પરમેશ્વરની લીલારૂપ છે લીલા કળી ન શકાય તેવી છે. પરમેશ્વરજ લોકોના કાળે આકાશ પ્રપૂર્ણ કરે છે. આ કહેવું પણ જરાબર મહે દોષ રહિત દર્શનમાં લીલા કરવા રૂપ સ્વભાવ ઘટતો તે લીલા કરવી તે તો દોષોની રંગભૂમિ રૂપ છે.

૪) આ માત્ર એમજ કહે છે કે કતો હતો અધર છે, આપણે ને આધીન રહેવું, પછી જે થાય તે જરૂં, તેમને ઉઘર્મી આ પ્રયાસ છે કે જગત અધરે કીડા કરવા કર્યું નથી, ને જે તે અધર નહિ. તેથી તમે પાતે પુરુષાર્થ કરીને પાતે ૧૧૫.

આંગણોવાડે કરીને રસ્તો જોડો જોડો તે આંગણો કેવી જોડો
તો કે અતીક્રિક ગમણો જોડો જોડો ગમણો ! તું નિગાર
ધ્યાનમાં રાખજો, અથવા દિવ્ય નિગાર જોડો અતીક્રિક નિગ
રૂપ જ્ઞાન ગમણો જોડો. બાકી જોડો, કુળ, વેળ વગેરે પર મમ
રાખનાર કદીપણુ ભગવાનનો માર્ગ જોડવાને અમર્થ થનાર ન.

(૩) અમે જે ક્રિયા કરીએ છીએ તેજ સત્ય છે, બીજા
નિહનવ છે, મિથ્યાલી છે, એવું કદી અન્યની નિંદામાં પ્રવૃત્તિ
કરનાર રાગદ્વેષાધીન વૃત્તિથી પ્રવર્તનારે અજ્ઞાવેલા ગરબો તથા
મતોને મૂળ પ્રમાણમાં લઈ, તેવા મતના આગ્રહી એક આચાર્ય
પછી બીજા આચાર્ય અને શુરૂ પછી બીજા શુરૂથી આલતા
સંપ્રદાયના ક્રિયાકાંડ એજ ભગવાનનો માર્ગ છે, એમ ધારી
પ્રવૃત્તિ કરનારને શ્રી અજિતનાથ ભગવાનનો સત્યમાર્ગ પ્રાપ્ત
થતો નથી; અને તે માત્ર અંધપરંપરા પ્રમાણે વર્તી ઇચ્છિત
વસ્તુ પ્રાપ્ત કરી શકતા નથી. જે સિદ્ધાન્ત પ્રમાણે ભગવાનનો
માર્ગ વિચારીએ છીએ તો, કપાયોનો નાશ કરી આત્મસ્વર્થ
પ્રાપ્ત કરી ભગવાને વર્તન કર્યું હતું તે પ્રમાણે કપાયોનો
નાશ કરવો અતિ કઠણ છે, જોટલે આગમ પ્રમાણે ભગવાનનો
માર્ગ વિચારતાં તે માર્ગે પ્રવર્તવાનું તો શું પણ પગ મૂકવાનું
સામર્થ્ય પણ દેખાતું નથી.

(૪) કલ્પના, તેના વિચારવાળી, શું થાય છે. તો કે વાદન
પરંપરા ચાલે છે. પૂર્વ પક્ષ ઉત્તરપક્ષ થયે જાય છે, પણ તે
રીતે કોઈ પણ પાર પામી શકતો નથી. વાદનીતિથી એક
તર્કમાંથી બીજો તર્ક નીકળ્યાંજ કરે છે.

પામવા યોગ્ય એવી વસ્તુ (જિન માર્ગ) સિદ્ધાન્તોમાં
પામવો અમર્યાદી પ્રદેનાર પણ જગતમાં વિરલા

દેવચિત્ત જોવામાં આવે છે. જાદી રાગદ્વેષથી જેમનાં ચિત્ત દુષિત છે, અને જેઓ મતના આગ્રહ રૂપ ગ્રહથી ગ્રસાયેલા છે, તેમ પાસેથી શાસ્ત્રશ્રવણ કરી લગવાનનો માર્ગ પામવો તે સર્પ પાસેથી અમૃત અને મર્કટની પાસેથી સ્થિરતા મેળવવા જેવું

(૫) તત્વ, તેના વિચારવામાં-ગ્રોધવામાં દિવ્ય ચક્ષુ જ્ઞાન ચક્ષુનો, વિરહ પડ્યો છે, જાદી આપણને હાલમાં વિશેષપણે થતી જ્ઞાનરૂપ સુવાસ, તેનાથી વાસવાળો થાય, જ્ઞાન, તેજ અવલંબ રહેલો છે.

(૬) યોગ્ય સમય પ્રાપ્ત થયે, લગવાનનો માર્ગ આશાનો આધાર હઈ મારા જેવા આયુષ્ય પૂર્ણ હે જિનેશ્વર લગવાન, હે જ્ઞાનંદના સમૂહના સ્વકૃષ્ણ, આપ જાણજો.

(૩) શ્રી મંલવનાથ લગવાન સ્તવન.
લવ દેવ તે ધુર સેવો સવે રે, લહિ પ્રભુ સેવન લેલ
વન કારણ પહેલી ભૂમિકારે, અલય અદ્વેષ અગેદ. સ
ાય અંગગતા હો જે પરિણામની રે, દ્વેષ અરોચક
મેદ પ્રવૃત્તિ હો કરતાં થાકિયે રે, દોષ અગોધ લગાવ.
થરમાવર્ત હો ચરમ કરણ તથા રે, લવપરિણતિ પ
દોષ દહે વળી દુષ્ટી ખુલે લલીરે, પ્રાપ્તિ પ્રવચન વાક.
પરિચય પાતિક ઘાતક સાધુસું રે, અકુશળ અ
ગ્રંથ અધ્યાતમ શ્રવણ મનન કરીરે; પરિશીલન નય હેત
કારણ જોગે હો કારણ નીપજે રે, એમાં કોઈ ન
ગણ કારણ વિણ કારણ સાધિયે રે, એ નિજ મત
આદરે રે, સેવન અગમ

પરમાર્થ : (૧) હો બન્ધ માણીઓ ! જ્ઞે તમારે તમારું
સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરવું હોય તો, (અર્થાત્ અનંત અને અન્યાયી
મુખરૂપ મુકતપાત્ર પ્રાપ્ત કરવું હોય તો) શ્રી ગાંધર્વ
લગવાનની પૂજનું રહસ્ય સમજીને પ્રથમ તેમની સેવા કરે.
તેમણે પોતાનું સ્વરૂપ બતાવ્યું છે. અને તેથી તેમને મુકતપાત્ર
પ્રાપ્ત થયું છે. તમે પણ તેમનું સેવન કરશો તો પોતાનું
સ્વરૂપ બતાવી મુકતપાત્ર પામશો. આ લગવાનની સેવામાં પ્રથમ
આત્મામાં અભયપાત્ર, આંદ્રપાત્ર, અને અજેદપાત્ર એ રૂપ ત્રણ
ગુણો પ્રાપ્ત કરવા, અને જ્યારે એ ત્રણ ગુણો આત્મામાં પ્રક-
થાય, ત્યારે લગવાનની સેવા કરવાની ભૂમિકાની પહેલી ભૂમિ:
પ્રાપ્ત થઈ છે. એમ સમજવું.

(૨) પરિણામની અંચળતા એટલે અપજાપાત્ર તે લય;
અરોચક-ભાવ એટલે મનમાં વસ્તુનું જે અગ્રિય લાગવાપાત્ર
અથવા ન રૂચવાપાત્ર તે દ્રેપ, પ્રવૃત્તિ કરતાં અથવા ક્રિયા કરત
યાદીયે તે જોદ આ ત્રણે દેવો સ્વરૂપની અજ્ઞાનતા જોળખાવે છે.

લગવાનના ગુણોના વિચારદિ ચિંતવનમાંથી ચિત્ત ચળી
જઈ અન્ય વિષય પર લાગવું તે અથવા ચિત્તની અસ્થિર સ્થિતિ
(ચિત્તનું આપદ્ય) તે લય. આવી લયની સ્થિતિ હોવાથી ધ્યાન
થઈ શકતું નથી. માટે લગવાનની સેવા ઇચ્છનારે, પ્રથમ
ચિત્તમાંથી આંચલ્યતા દૂર કરી અભય થવું. જ્યારે એક વસ્તુ
વારંવાર પ્રાપ્ત થાય છે ત્યારે, અથવા કર્મજાંઘથી અનાદિથી
કપાયની પ્રવૃત્તિ કરતાં પ્રતિકૂળ એટલે શુભ કાર્ય કરવાનું હોય
છે ત્યારે તેવું પ્રવર્તન જીવને રૂચતું નથી અને તેથી તેવ
પ્રવર્તન ઉપર દ્રેપ થાય છે. અને દ્રેપ થવાથી શુભ ધ્યાન કરવ
તેના ઉપર અભાવ થવાથી ત્યાંથી ચિત્ત ચળી બદલ છે. મા
દ્રેપ ત્યાગવા યોગ્ય છે. એટલે ચિત્તમાં સંકલ્પ કરેલા શુ

(૫) કાર્ય કરવામાં કારણ એટલે જેનાથી કાર્ય થઈ શકે તે સાધન મળે તો કાર્ય થાય, એમાં કાંઈ તાદ નથી. પણ મેળાવ્યા વિના કાર્ય કરવાનું કારણ, તે માત્ર પોતાના મતને ઉન્માદ એટલે ગાંધાપાનું કારણ, મનલગ કે, જે કારણ મેળાવ્યું હોય તોજ કાર્યની શિદ્ધિ થાય. સ્વસ્વરૂપને પ્રાપ્ત કરવા કે અથવા મુક્તતા પ્રાપ્ત કરવારૂપ કાર્ય કરવાનું છે. આ કાર્ય પરમેશ્વરના સ્વરૂપ સાથે પોતાના સ્વરૂપનું મળવું થાય તો થાય તેમ છે, અને માટે ભગવાનની સેવા કરવી યોગ્ય છે.

(૬) પૂર્વોક્ત પ્રકારે અભય, અદ્વેષ અને અજેદીપણાદિ પ્રથમ ભૂમિકાવાળી ભગવાનની સેવા, ન સમજાય તેવી જાણેની જીજ્ઞાસા ઉપમા ન આપી શકાય તેવી છે, છતાં પણ ભોળા લોકો, તે ભગવાનની સેવા સહેલી ધારીને તે કરવા માટે છે, એ તેમની કેટલી મોટી ભૂલ છે, તે જતાવવા પૂજ્ય ! આનંદધનજી મહારાજશ્રી જેવા મહાત્મા પાણુ ભગવાન વિનંતી કરી યાચના કરે છે કે હે પ્રભુ ! આ ભવમાં અથવા ભવાન્તરમાં પણ આપનો સેવક જે હું, તેને આપની સેવા આપજો ! અથવા મને આપની સેવા પ્રાપ્ત થજો ! આ ભગવાનની સેવા એકવાર પ્રાપ્ત થઈ તો, મુક્તતાનું કાર્ય મળવાથી મુક્તતારૂપ કાર્ય થવામાં સંદેહ નથી; એમ જાણવાથીજ ભગવાનની પાસે સેવા આપવાની શ્રી આનંદધન મહારાજે વિનંતી કરી છે. તેથી મહાત્માઓ પાસેથી ભગવાનની સેવા જાણી તે પ્રાપ્ત કરવાનો મુમુક્ષુજનોએ પ્રયત્ન કરવો યોગ્ય !

(૪) શ્રી અભિનંદનજિન સ્તવન

(રાગા :- ધન્યાગિરિ)

અભિનંદન જિન દરિસણુ તરંગિયે, દરિસણુ દુર્લભ દેવ;

મુગ્ધ=ભો " પ્રાણીઓ.

મેટાં ને નર્મ પૂછીએ, મહુ થાપે અહમેવ. અલિનંદન (૧)
 કરી દરિયાણુ દોહિયું, નિર્ણય સકલ વિશેષ;
 યોરે અથો કેમ કરે, રૂવે શરી રૂપ વિવેચ. (૨)
 વાટે હો ચિત્તધરી જોઈએ, અતિ દુર્ગમ નયવાદ;
 વાટે હો શુદ્ધમ કે નહી, જો સગળો વિપવાદ. અલિનંદન. (૩)
 હુંગર આપ અતિ ઘણા, તુજ દરિયાણુ જગનાથ;
 કે કદિ મારગ મંચડે, સંજુ કોઈ ન સાથ. અલિનંદન. (૪)
 જુ દરિયાણુ રટતો ને કરે, તો નવુદોઝ સમાન;
 ને પિપાસા હો અમૃત પાનની, કિમ લાંબે વિપપાન. (૫)
 સુ ન આવે હો મરણુ છવન તણા, શીલે ને દરિયાણુ કાજ;
 રંગણુ હુલ્લ મુલમ દૂપા થઈ, આનંદધન મહારાજ. (૬)

પરમાર્થ :- (૧) લગ્ય પ્રાણીઓ અથવા મુમુક્ષુ જનો
 હુમેશા શુદ્ધ માર્ગ પામવાની તીવ્ર અભિલાષાવાળા હોય છે.
 તે માટે અલિનંદન. લગવાનું દર્શન, અથોત્ જિન દર્શન
 પામવાને ઇચ્છે છે. પણ યથાર્થ રીતે જિનદર્શન પ્રાપ્ત થવું
 અતિ કઠણ છે. વૃદ્ધ વૃદ્ધ મનોમાં જઈને ને પૂછીએ છીએ તો,
 દરેક મતવાળા કહે છે કે, અમારા મતમાં જ યથાર્થ પ્રવૃત્તિ
 કરવાથી તમને આત્મદર્શન થશે. એમ સૌ પાતાના મતની
 વિશેષતા ધ્યાન કરે છે.

(૨) સામાન્યપણે મત મતાન્તરોના ભેદોમાંથી આપ
 જૈન દર્શનનું પામવું કઠણ છે. તેમ સમગ્ર નય નિષ્પેષા અ
 પ્રમાણુ આદિથી. વળી લગવાને ધર્મનું સ્વરૂપ વિશેષ પ્રક
 રકહેલું છે, તેમ સમગ્રનું પણ કઠણ છે. સામાન્યપણે
 વિશેષ પણે જૈન દર્શનનો નિશ્ચય કરવાનો માર્ગ ને મત
 દિયોને પૂછવા ધારીએ તો, મૂળે જન્મમાં જાને તેમાં
 મદિરા પીધાથી ઉન્મત થએલો માણસ જેમ સૂર્યચન્દ્રનું

(૫) કાર્ય કરવામાં સરળ એટલે જીતારી કામ તે સાધન મળે તો કાર્ય થાય. એમાં કંઈ વાદ મેળવ્યા વિના કાર્ય કરવાનું મારવું, તે માત્ર પોતા ઉન્માદ એટલે ગાંડાપાણું મારવું, મનાડળ કે, જે કાશ હોય તોજ કાર્યની શિષ્ટિ થાય. સ્વચ્છરૂપને પ્રાપ્ત, અથવા સુકતતા પ્રાપ્ત કરવારૂપ કાર્ય કરવાનું છે. આ પરમેશ્વરના સ્વરૂપ સાથે પોતાના સ્વરૂપનું મળવું થાય તેમ છે, અને માટે ભગવાનની સેવા કરવી યોગ્ય.

(૬) પૂર્વોક્ત પ્રકારે અભય, આદ્રેષ અને આ પ્રથમ ભૂમિકાવાળી ભગવાનની સેવા, ન સમન્વય જેની બીજાને ઉપમા ન આપી શકાય તેવી છે, ભોળા લોકો, તે ભગવાનની સેવા ગ્રહણી ધારીને તે છે, એ તેમની કેટલી મોટી ભૂલ છે, તે બતાવવા આનંદધનજી મહારાજશ્રી જેવા મહાત્મા પણ વિનંતી કરી યાચના કરે છે કે હે પ્રભુ ! આ ભગવાન્તરમાં પણ આપનો સેવક જે હું, તેને આ આપજો ! અથવા મને આપની સેવા પ્રાપ્ત ભગવાનની સેવા એકવાર પ્રાપ્ત થઈ તો, સુકતત મળવાથી સુકતતારૂપ કાર્ય થવામાં સંદેહ નથી; હોવાથીજ ભગવાનની પાસે સેવા આપવાની શ્રી : મહારાજે વિનંતી કરી છે. તેથી મહાત્માઓ પાસેથી સેવા જાણી તે પ્રાપ્તક સ્વાનો મુમુક્ષુજનોએ પ્રયત્ન કરે.

(૪) શ્રી અભિનંદનજિન સ્તવન

(રાગા :- ધન્યાસિરિ)

અભિનંદન જિન દરિસણ તરસિયે, દરિસણ દુર્લભ

(૫) કાર્ય કરવામાં કારણ એટલે જેનાથી કાર્ય થઈ શકે તે આપના મનને તે કાર્ય આપ. એમાં કોઈ વાદ નથી. પણ મેળાવ્યા વિના કાર્ય કરવાનું મારતું, તે માત્ર પોતાના મનને ઉત્સાહ એટલે પ્રાંતપાત્રું મારતું, મનાવળ કે, તે કારણ મેળાવ્યા વિના તેજ કાર્યની શિષ્ટિ થાય. સ્વસ્વરૂપને પ્રાપ્ત કરવા રૂપ અથવા સુકતતા પ્રાપ્ત કરવારૂપ કાર્ય કરવાનું છે. આ કાર્ય એ પરમેશ્વરના સ્વરૂપ સાથે પોતાના સ્વરૂપનું મેળાવું થાય તેજ થાય તેમ છે, અને માટે ભગવાનની સેવા કરવી મોઝ્ય છે.

(૬) પૂર્વોક્ત પ્રકારે અભય, અદ્વય અને અખેડીપણારૂપ પ્રથમ ભૂમિકાવાળી ભગવાનની સેવા, ન સમગ્રતઃ તેની અને જેની બીજાને ઉપમા ન આપી શકાય તેવી છે, છતાં પણ ભોળા હોઈને, તે ભગવાનની સેવા સહેલી ધારીને તે કરવા માંડે છે, એ તેમની કેટલી મોટી ભૂલ છે, તે બતાવવા પૂરત્ય શ્રી આનંદધનજી મહારાજશ્રી જેવા મહાત્મા પણ ભગવાનને વિનંતી કરી ચાલના કરે છે કે હે પ્રભુ ! આ ભવમાં અથવા ભવાન્તરમાં પણ આપનો સેવક બે હું, તેને આપની સેવા આપજો ! અથવા મને આપની સેવા પ્રાપ્ત થવું ! આ ભગવાનની સેવા એકવાર પ્રાપ્ત થઈ તો, સુકતતાનું કારણ મળવાથી સુકતતારૂપ કાર્ય થવામાં સહેલ નથી; એમ ખાત્રી હોવાથીજ ભગવાનની પાસે સેવા આપનાની શ્રી આનંદધનજી મહારાજને વિનંતી કરી છે. તેથી મહાત્માઓ પાસેથી ભગવાનની સેવા જાણી તે પ્રાપ્તક સ્વાનો અમુશુભનોએ પ્રયત્ન કરવો મોઝ્ય છે

(૪) શ્રી અભિનંદનજિન સ્તવન

(રાગા :- ધન્યાશિરિ)

અભિનંદન જિન દરિયા તરશિયે, દરિયાય દુર્લભ દેવ;

મગધ=ભોળા પાત્રીઓ

(પ) “દર્શન દર્શન” આ શબ્દ માત્ર જો હું જોલતો કરું, જંગલી રોજ જનાવરની ઉપમાને પામું. પણ તેથી કંઈ પતું દર્શન પ્રાપ્ત થઈ શકે નહિ. જેની અમૃત પીવાની હોય, તે જેર પીધે શી રીતે તૃપ્ત થાય ?

(દ) હે પ્રભુ ! જો આપતું દર્શન પ્રાપ્ત થાય તો મરણનો ભયનનો (જન્મનો) ત્રાસ ન આવે. જો કે પૂર્વોક્ત પ્રકારે નિ પામવું કઠણ છે, તો પણ માત્ર આપની કૃપાથી દર્શન મેં થાય તેમ છે. (માટે હે આનંદધન પ્રભુ ! મને આપતું દર્શન પ્રાપ્ત કરાવો !)

(પ) શ્રી સુમતિનાથ લગવાન સ્તવન.

(રાગ :- વસંત તથા કેદારો)

સુમતિ ચરણકજ આતમ અરપણુ, દરપણુ જિમ અવિકાર; સુગ્યાની
મતિ તરપણુ બહુ અંમત નાણીયે; પરિસર પણ સુવિચાર, સુગ્યાની. (૧)

ત્રિવિધ સકલ તનુધર ગત આતમા, બહિરાતમ ધુરિ ભેદ; સુગ્યાની
ખીન્ને અંતર આતમા તીસરો, પરમાતમ અવિરોધેદ. સુગ્યાની. (૨)

આતમ બુદ્ધે કાયાદિક ગ્રહયો, બહિરાતમ અધરૂપ; સુગ્યાની
કાયાદિકનો સાગી ઘર રહ્યો, અંતર આતમ રૂપ સુગ્યાની. (૩)

જ્ઞાનાનંદે હો પૂરણ પાવનો, વરજિત સકલ ઉપાધિ; સુગ્યાની
અતિન્દ્રિય ગુણ ગણ મણિ ॥ આગર, ઈમ પરમાતમ સાધ. સુગ્યાની. (૪)

બહિરાતમ તણ અંતર આતમા, રૂપ થઈ ચિર ભાવ; સુગ્યાની
પરમાતમનું હો આતમ ભાવવું, આતમ અરપણુ દાવ. સુગ્યાની. (૫)

આતમ અરપણુ વસ્તુ વિચારતાં, ભરમ ટળે મતિદોષ; સુગ્યાની
પરમ પદારથ સંપત્તિ સંપન્ને, આનંદધન રસ યોધ. સુગ્યાની. (૬)

મમતાથી ઉત્પન્ન શ્રેયોલી તૃપ્તિને વારે. અનેક વસ્તુઓના
સંબંધથી મુગની કલ્પના કરવારૂપ બુદ્ધિની પ્રાપ્તિ ટળી જાય;
તે એ રીતે અંતર આત્મપણું પ્રાપ્ત થતાં કહેલા પ્રકારે
આત્મામાં પરમાત્માનું લાવણું થવાથી આત્મા પરમાત્મા રૂપ
થાય અને તેથી આનંદરસના સમૃદ્ધિની પુષ્ટિરૂપ જે પરમપદાર્થ
નિર્વચનીય સુકૃતતા-અથવા મોક્ષ, તે ઉત્પન્ન થાય, પ્રાપ્ત
થાય. માટે આત્મઅર્પણરૂપ વસ્તુ વિચારવા યોગ્ય છે.

(૬) શ્રી પદ્મપ્રભ લગવાન સ્તવન.

[સંગ :- મારુ તથા સિંધુઓ.]

પદ્મપ્રભ જિન ! તુજ મુજ અંતરૂં છે, કિમ લાગે લગવંત ?
કરમ વિપાકે કારણુ જોઈને છે, કોઈ કહે મતિમંત. પદ્મપ્રભ. [૧]
પયઈ હિંઈ અણુભાગ પ્રદેશથી છે, મૂળ-ઉત્તર જાડું જોઈ;
ધાતી અધાતી હો બંધોદય ઉદીરણા છે, સત્તા કર્મ-વિછેદ.
પદ્મપ્રભ.....[૨]

કનકોપલવત પયડિ પુરુષતણી છે, જોડી અનાદિ સ્વલાવ;
અન્ય સંજોગી જિહ્વાં લગે આત્મા છે, સંસારી કહેવાય.
પદ્મપ્રભ.....[૩]

કારણુ જોગે હો જાંધે બંધને છે, કારણુ મુગતિ મુકાય;
આશ્રવ સંવર નામ અનુકમેરે, હેય ઉપાદેય મુણાય. પદ્મપ્રભ. [૪]
ધુંજન કરોંગે હો અંતર તુજ પડ્યો છે, ગુણ કરોંગે કરી ભંગ;
અંધ ઉકતે કરી પંડિતજન કહ્યો છે, અંતર ભંગ સુઅંગ.
પદ્મપ્રભ.....[૫]

તુજ મુજ અંતર ભાંજ્યે છે, વાજ્યે મંગલ તૂર;
ઉવન-સરોવર અતિશય વાધ્યે છે, આનંદધન રસપુર, પદ્મપ્રભ. [૬]

અનુભાગ :- રસ, કર્મનું ભેર.

પ્રદેશ :- કર્મસમુદાયનો વિભાગ, સ્થિતિ અને રસ, એ
! અપેક્ષા વિના કર્મપુદ્ગલના દળનું જે ગ્રહણ તે પ્રદેશ.

કર્મબંધના ચાર પ્રકારો બાણવા. તેનાં મૂળ આઠ ભેદ, અને
૧૨ ભેદ ૧૫૮ કર્મ પ્રકૃતિના બાણવા.

આ મૂળ આઠ ભેદોમાં જ્ઞાનાવરણીય, દર્શનાવરણીય, મોહ-
ય અને અંતરાય. આ ચારે આત્મગુણનો ઘાત કરનાર હોવાથી
મને “ઘાતી” એવી સંજ્ઞા આપેલી છે. આ સિવાયના વેદનીય,
યુ, નામ અને ગોત્ર એ ચારેને “અઘાતી” નામ શાસ્ત્રમાં
પેલું છે.

આ સિવાય આત્માના શુભાશુભ અધ્યવસાયથી કર્મફળનું
હણ થાય છે. જ્યારે પ્રકૃતિ સ્થિતિ, અનુભાગ અને પ્રદેશથી
કર્મ બંધાય છે, ત્યારે તેને બંધ કહેવો.

આ બાંધેલા કર્મો જ્યારે ફળ આપે છે, ત્યારે કર્મનો
કંઠ્ય છે એમ કહેવાય છે.

જ્યારે કર્મો ફળ આપવાને પ્રવર્તેલા ન હોય ત્યારે સ્વસ્થ
બેઠેલા સિંહને શિકારીઓ જેમ છેડીને યુદ્ધ માટે પ્રવર્તાવે છે,
તેમ કર્મોને ફળ આપવા પ્રવર્તાવવાં અથવા કર્મોને નિવૃત્ત કરવા
માટે ભોગવી લેવાને પ્રેરણા કરી સન્મુખ કરવાં તેને ઉદ્દીરણા
કહે છે.

જ્યારે કર્મો ફળ આપવાને ન પ્રવર્ત્યાં હોય અને તેમને
તેમ કરવાની પ્રેરણા પણ ન થઈ હોય, તેવી સ્થિતિમાં રહેલાં
અને ફળ આપવાની શક્તિવાળાં કર્મોની સ્થિતિ તે “સત્તા”
કહેવાય છે.

એવું જણાવવામાં આવે છે. આમ જો આનંદ
 મનન મદારાજની પ્રતિ કહે છે કે, આનંદમાં બધા
 અને હું સરખા છતાં બગવાન કૃતકૃત્ય કરી જન્મ મરણના ભય
 મુક્તિ અનંત તકલિ પામ્યા અર્થાત પરમાત્માત્મ પામ્યા, એ
 હું તો જોવો ને તેવો બનવામાં કરતો રહ્યો. બગવાનની એ
 મારી વચ્ચે જે અંતર પડ્યો છે, તે કઈ રીતે ભાંગે ? એ
 કે હું પરમાત્માત્મ કઈ રીતે પામું ? હું પદાવળ પરમશ
 તમારા અને તમારા વચ્ચે જે અંતર પડ્યો છે, તે શી રી
 ભાંગે ? ત્યારે કારણ ઉપરથી કાર્યનું અનુમાન કરનાર, એ
 કેઈ બુદ્ધિવાન આ પ્રશ્નનો એવો ઉત્તર આપે છે કે, કર્મ
 વિપાક થયે છતે તમારું અને બગવાનની વચ્ચેનું અંતર ર
 બધ, એટલે કે જ્યાં સુધી મિથ્યાત્વ, અવિરતિ, કપાય ર
 યોગ હોય ત્યાં સુધી કર્મબંધ છે. અને બગવાનને પૂર્વા
 ત્યારે કર્મબંધનનાં કારણો નથી. તેથી જ્યારે તમારાં જ્ઞાનાવરણ
 આદી બાંધેલાં કર્મોનો ક્ષય થશે, અને નવાં કર્મો બાંધવ
 કારણો નાશ પામશે, અને ત્યારે જ તમારા અને બગવા
 વચ્ચેનો અંતર ભાંગી જશે.

(૨) પયર્થ=પ્રકૃતિ, કર્મની કૃણ આપવાની જૂદી જૂદી શા
 પ્રમાણે તેમાંના જૂદા જૂદા પ્રકાર થાય છે.

ક્ષિં=સ્થિતિ, કર્મનો બંધ રહેવાનો કાળ. કોમળ અથ
 તીવ્ર આદિ અધ્યવસાય વિશેષથી ગ્રહણ કરેલાં કર્મદળો જે
 અધ્યવસાયથી ગ્રહણ થયાં હોય તેવા પ્રમાણમાં રહી શકે
 જેમકે તીવ્ર અધ્યવસાય વા પરિણામથી બંધાયેલા કર્મની સ્થિ
 એટલે કાળમાન લાંબું હોય છે.

મળે તો કર્મબંધ નથી. જેનાથી કર્મ બંધ થાય એવા કારણોનું
 ભ આશ્રય છે, તે હેય એટલે તજવા જોગ છે. અને જેનાથી
 કર્મ બંધ થતો એટલે તેનું નામ સંવર છે, અને તે ગ્રહણ કરવા
 જોગ્ય છે. તેથી આ હેય અને ઉપાદેયના વિવેક પૂર્વક વર્તન
 જાય તો શ્રી પદ્મપ્રભ લગવાનું અને તમારું અંતર ભાંગે.

(૫) આત્માનો કર્મ સાથે સંબંધ કરવારૂપ ક્રિયાને યુગ્મન
 કારણ કહે છે. અને અનાદિકાળથી તે ક્રિયા કરતો થકો આત્મા
 કર્મબંધ કયાં કરે છે, તેથી તે મુક્ત થઈ શકતો નથી.
 આત્માના જ્ઞાન અને દર્શનાદિ ગુણો છે તે ગુણ-કરણે એટલે
 આત્મા દેવળ ગુણ-રૂપ, જ્ઞાન દર્શન રૂપ થઈ જાય, અથવા
 ગુણોમાં આચરણ કરે તો, જ્ઞાન દર્શન તે આત્મા, અને આત્મા
 તે જ્ઞાનદર્શન, એમ કાર્યકારણ-ભાવના અભેદોપચારીપણાથી
 આત્મા શુદ્ધ જ્ઞાન દર્શનમય થાય; અને લગવાન સાથેનો
 અંતર ભાંગે. લગવાન સાથે અંતર ભાંગવાનો આજ સારો
 ઉપાય છે. પંડિતોએ, જ્ઞાની પુરૂષોએ સિદ્ધાન્તો અને થંથોના
 પ્રમાણ સહિત આ ઉપાય શ્રી આનંદધનજી મહારાજને કહ્યો.

(૬) જ્યારે પૂર્વોક્ત પ્રકારે આત્મા ગુણ કરણે પ્રવૃત્તિ કરશે
 ત્યારે મારા અંતરમાંથી ધ્યાતા અને ધ્યેયરૂપ જે લિન્નપણું છે,
 તે ટળશે. એટલે પ્રભુ કે જે મારે હાલ ધ્યેય છે, તેમાં હું
 તદ્વાકાર થઈશ. એટલે પછી પ્રભુ સાથે મારે જૂદાપણું રહેશે
 નહીં. આ ધ્યાતા ધ્યેયની અંકુશતા થતા અંતરમાં પ્રકટેલો
 “અનાહત નાદ” સર્વ પ્રકારનાં માંગલિક વાજાના નાદનો આનંદ
 આપે છે. અને આવું થવાથી મૂળ સ્વભાવે જીવ જ્ઞાનમય છતાં,
 જ્ઞાનાવસ્થાથી જે હાલ ચંત્ર દિગ્વિત સ્વરૂપો થઈ એ જીવરૂપ
 સરોવર શુદ્ધ દેખાય છે, તે જીવન સરોવર જ્ઞાનાવસ્થા ટળી

પરોપકાર, સેવા, મદદ, દિનિ, અનુભવ અને પ્રતિ-
 ભેદના મુદ્દા : તે દિન-ભેદ તમારો, અમારો, તેમજ બીજા
 ઉદ્યોગ, ઉદ્યોગના અને તમારો પ્રકારનાં કર્મોથી સમાજ પ્રતિ-
 ભેદને વિચિત્ર એટલે જુદા થવાપાત્ર થયું છે, અથવા સમાજ
 કર્મો ભેદનાથી જુદાં થયાં છે, એવાં શ્રી પદ્મપ્રભ ભગવાન
 અને તમારો, અંતર ભાંગવાનો માર્ગ પણ તેજ છે એટલે
 ભગવાનની સાથેના અંતર જે તમારો ભાંગવો હોય તે, સમાજ
 પ્રકારનાં કર્મોના વિચિત્ર થવા બેઠકો.

[૩] દાનક-સાનું, ઉપલ-મદ્યર, લત-પેટે, પ્રમાણ,
 જેમ અનાદિકામથી આપણાં પાપાણુ સાથે સુધાર્ણના સંયોગ છે
 તેમ પ્રકૃતિ પુરુષનો સંયોગ અથવા જીવ અને કર્મનો સંયોગ
 અનાદિકામથી છે. જ્યાં સુધી અન્ય સંયોગી એટલે કર્મોના
 સંયોગવાળો આત્મા હોય છે, ત્યાં સુધી તે સંસારી કહેવાય છે

[૪] મિથ્યાત્વ, અવિરતિપાત્રું, કપાય અને યોગ,, અ
 ચાર કારણથી કર્મભંધ થાય છે. જ્યાં સુધી ભગવાને કહેલ
 તત્વોમાં રૂચી નથી, અથવા શરીરોદ્દેશથી વિન્ન સ્વકર્મ કંત
 તથા ભોક્તા આદિ લક્ષણોવાળો આત્મા છે. એમ બંધાયું અંત
 અનુભવ્યું નથી, ત્યાં સુધી મિથ્યાત્વ છે. અને આવું મિથ્યાત્વ
 હોવાથી જે જે પ્રવૃત્તિ થાય, તે આત્માને બંધન કરવા રૂપ
 થાય છે.

મિથ્યાત્વના અભાવ અથવા ભગવાનના વચન પર શ્રદ્ધા,
 અથવા અત્મતત્વની યથાશિષ્ટ આગળના અથવા જડ
 દેવતાની આગળના અને આત્માના અનુભવ તે સમ્યક્ત્વ.
 ઉદ્ધારનો ત્યાગ તે વિરતિપાત્રું અને કપાયનો ત્યાગ તે અકપા-
 યીપાત્રું. આ સુકલતા પ્રાપ્ત કરવાનાં કારણ છે. એ કારણ

ના સુમતિરૂપ લલના એટલે શ્રીને દિદેશીને આ સ્તવનનો
 જે છે છે. શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાનને અંગે વંદના કરીએ
 એ આ મારે ? તો કે સુખ એટલે સુમાધિ-આત્મા, તથા
 પતિ એટલે આત્માની કલિક, તે ભગવાનને કારણે-માટે,
 જાન કેવા છે ? તો કે દોષાદિક કપાયોના નાશથી અમેલી
 તતા રૂપ, અમૃત, તેનો અમૃદ, અને સંચાર, તે રૂપ અમૃદ
 ને પૂર જેવા છે.

(૨) આ જગતમાં પ્રાણી માત્રને અનેક પ્રકારના ભયો
 છે છે. પણ તેમાં નીચે જાણ્યા પ્રમાણે મુખ્ય સાત ભયો
 કામ, ક્રોધ, મદ, હર્ષ, રાગ, દ્વેષ અને મિથ્યાત્વ. આ સાત
 યોના ટાળનાર છે. આ અવગ્રપિણીમાં થયેલાં ચોવીસ
 થિંકર ભગવાનોમાં આ શ્રી સુપાર્શ્વનાથ ભગવાન સાતમા
 ને લગ્ય પ્રાણીઓ ! જહિરાત્મપણું તજવા મારે મનથી
 વધન થઈ મનની એકાગ્રતાએ આ પ્રભુના ચરણકમલનું
 પ્રવેશ કરે.

(૩) આ શ્રી સુપાર્શ્વનાથ પ્રભુની આરાધના કરવાનું ત્યારે
 હવામાં આવે ત્યારે શ્રી સુપાર્શ્વનાથ પ્રભુમાં, આ ગાથામાં જે
 કામો કહ્યાં છે, તે તમામ નામોની ચત્તા છે, એટલે શિવપણું
 કમોપદ્રવ નિવારક], શંકરપણું [સુખનાકર્તા], જગદીશ્વરપણું
 જગત્તા સ્વામી અર્થવાન], ચિદાનંદ [જ્ઞાનાનંદરૂપ],
 ભગવાનપણું, જિનપણું, અરિહંતપણું, વીર્યકરપણું અને
 જ્યોતિસ્વરૂપપણું તેમનામાં અર્થથી છે. તેથી આ ભગવાન
 આગ્રહ્ય છે.

(૪) સર્વ જહિરાત્માઓથી પ્રભુનું સ્વરૂપ જાણી શકાતું
 નથી, તેથી પ્રભુ અલખ છે. કર્મરૂપ લેખનું પડપ્રમ હિપર

આત્મા સુમતિરૂપ લક્ષના ઓટલે સ્ત્રીને હૃદયસ્ત્રીને આ સ્ત્રી પ્રારંભ કરે છે. શ્રી સુપાર્શ્વનાથ લગવાનને અમો વંદના છીએ, શા માટે ? તો કે સુખ ઓટલે સમાધિ-આત્મા સંપત્તિ ઓટલે આત્માની જલ્દિ, તે મેળવવાને કારણે લગવાન કેવા છે ? તો કે કોવાદિક કપાયોના નાશથી તતા રૂપ, અમૃત, તેનો સમુદ્ર, અને સંસાર, તે રૂપ પૂલ જેવા છે.

(૨) આ જગતમાં પ્રાણી માત્રને અનેક પ્રકારનો છે. પણ તેમાં નીચે જાણીયા પ્રમાણે મુખ્ય ૨ કામ, કોધ, મદ, હર્ષ, રાગ, દ્વેષ અને મિશ્ર્યાત્વ. યોના દાગનાર છે. આ અવસર્પિણીમાં થયેલાં તીર્થંકર લગવાનોમાં આ શ્રી સુપાર્શ્વનાથ લગવાન કે. હે લગ્ય પ્રાણીઓ ! જલિસતમપણું તજવા મ સાંવધન થઈ મનની એકાગ્રતાએ આ પ્રભુના આરાધન કરો.

(૩) આ શ્રી સુપાર્શ્વનાથ પ્રભુની આરાધના કરે હોવામાં આવે ત્યારે શ્રી સુપાર્શ્વનાથ પ્રભુમાં, આ નામો ક્યાં છે, તે તમામ નામોની સત્તા છે, એ [કર્મોપદ્રવ નિવારક], શંકરપણું [સુખનાકર્તા], [જગતના સ્વામી અંશ્વર્યવાન], ચિદાનંદ [લગવાનપણું, જિનપણું, અરિહંતપણું, તીર્થં જ્યોતિસ્વરૂપપણું] તેમનામાં અર્થશ્રી છે. તેથી આરાધ્ય છે.

(૪) સર્વ જલિસતમાઓથી પ્રભુનું સ્વરૂપ આરાધ્ય છે. કર્મરૂપ લેપનું

(રાગ: કેદાર, ગોડી)

દેખાણુ દેરે સખી મુને દેખાણુ દે, ચંદ્રપ્રભુ મુખચંદ; સખી.
ઉપશમ રસનો કંદ, સખી. ગત કલિમલ દુષ્ટદંદ. સખી.

સેવે સુરનરંદ. સખી—૧

સુહમ નિગોદે ન દેખીઓ, સખી. બાદર અતિહિ વિશેષ; સખી.
પુઠવી આઉ ન લેખિયો, સખી. તેઉ વાઉ ન લેસ. સખી-૨
વનસ્પતિ અતિ ઘણુ દિહા, સખી. દીઠો નહિ દીદાર; સખી.
ગિતિ ચઉરિંદિ જળલીહા, સખી. ગત સન્ની પણ ધાર. સખી-૩
સુર તિરી નિરય નિવાસમાં, સખી. મનુજ અનારજ સાથ; સખી.
અપજ્જતા પ્રતિભાસમાં, સખી. અતુર ન ચઢીઓ હાથ. સખી-૪
ધમ અનેક થળ જાણીઓ, સખી. દરિસણુ વિણુ જિનદેવ; સખી.
આગમથી મતિ આણીઓ, સખી. કીજે નિરમળ સેવ. સખી-૫
નિરમળ સાધુ ભગતિ લાહી, સખી. યોગ અવંચક હોય; સખી.
ક્રિયા અવંચક તિમ સહી, સખી. કૃણ અવંચક જોય. સખી-૬
પ્રેરક અવસર જિનવર, સખી. મોહનીય ક્ષય જાય; સખી.
કામિત પૂરણ સુરતર, સખી. આનંદધન પ્રભુ પાય. સખી

પરમાર્થ (૮) : ૧. આત્મા શુદ્ધ ચૈતન્ય શકિતને કહે
કે મને જોવા દે ચંદ્રપ્રભુ ભગવાનના મુખરૂપી ચંદ્રને જોવા
આ શ્રી ચંદ્રપ્રભુ ભગવાનનું મુખ કેવું છે ? તે કહે છે રાગદ્રેષ
રહેત પણુથી ઉત્પન્ન થયોલો જે શાન્તરસ, તેના કંદ સરખું.
(કંદની ઉપમા એટલા માટે આપી કે જેમ કંદમાંથી અને
અંકુરો ઉત્પન્ન થાય છે, તેમ ભગવાનનું જે મુખ છે, તે શાન્ત
રસના અંકુરોને ઉત્પન્ન કરવાને મૂળરૂપ જણાયેલું છે.)

તેમાંથી પણ અને હજીનો દંડ નથી છે. એટલે
તેમાં મુદ્દ પણ નથી. તેમજ હજીનો દંડ
નથી, એટલે નિર્મલ છે. તે શ્રી ચંદ્રપ્રભ ભગવાનનું
મને લેવા દે.

(૨) મેં સૂક્ષ્મ નિર્ગોદમાં પ્રભુનું મુખ દીધું નથી. બાહ્ય
ગદમાં પણ ભગવાનનું મુખ દીધું નથી. પૃથ્વીકાય, જળ
કાય, વાયુકાય, ત્યાં પણ લેવા નહિ. વાદ્યા નહિ. અગ્નિકાય
મેં વાદિકાય ત્યાં પણ લેવા માત્ર પ્રભુનું મુખ દીધું નહિ.
શ્રી હરે અને ભગવાનનું મુખ લેવા દે.

(૩) વસ્તુપતિનું શરીર પાસનું કરી મેં પાછો કાગ વ્યતીત
કર્યો. પણ ત્યાં જ્ઞાન અને ચક્ષુને અભાવે પ્રભુનું મુખ દીધું
નથી. સ્પર્શેન્દ્રિય અને સ્પર્શનિદ્રિયવાળું આગતીયાં, કૃમિ વગેરેનું
શરીર પાછો. તેમજ સ્પર્શેન્દ્રિય, સ્પર્શનિદ્રિય અને પ્રાણેન્દ્રિયવાળું
કીટી, માંકડ વગેરેનું શરીર હું પાછો. અને ત્યાં પણ ચક્ષુને
અભાવે મેં પ્રભુનું મુખ દીધું નહિ. ત્યાર પછી સ્પર્શેન્દ્રિય,
સ્પર્શનિદ્રિય, પ્રાણેન્દ્રિય અને ચક્ષુરિન્દ્રિયવાળું વીંછી, ભગવાન વગેરેનું
શરીર પાછો. ત્યાં પણ પ્રભુનું મુખ દીધું નહિ. ચીરિ દ્રિય
પણમાં આંગેલા કાતાં પ્રભુનું મુખ (સ્વરૂપ) કેમ દીધું નથી? એમ
મુશ્કલામાં આવે તો મનને અભાવે પ્રભુને ઓળખવા માટે પૃથ્વ
જ્ઞાન નહોતું, તેથી પ્રભુનું મુખ દીધું નહિ. અને પાણીમાં કાકડી
લીંદીથી પાણીના જેમ વિલાગ કાતા નથી, અને લીંદી કાકડીના
શ્રમ કાકડ વાલ છે, તેમ અને ચક્ષુ તો મળ્યાં, પણ પ્રભુનું મુખ
દીધા વિના કાકડ ગયાં. વળી અસંખી પંચેન્દ્રિયપણમાં મનના
અભાવે પ્રભુનું દર્શન થઈ શક્યું નહિ. તેથી હું શુદ્ધ ચેતના!
મને પ્રભુનું મુખકમળ લેવા દે.

(રાગ : કેદારી.)

પાય નમીને, શુભ કરણી એમ કીજેરે;
જાગ ધરીને, પ્રદ ઉડી પૂજીને રે. સુ૦૧
લાવ ધરીને, હરજો દેહરે જઈએ રે;
જામ સાચરતા, એક મના ધારે થઈએરે. સુ૦૨
વારા મુગંધી, મૂપ દીપ મન સાળી રે;
દ મુણી ઈમ, શુદ્ધ મુખ આગમ લાળી રે. સુ૦૩
ય લેક મુણીને, અનંતરને પદંપર રે;
ત પ્રગ્લ્ની, મુગતિ મુગતિ મુર મંદિર રે. સુ૦૪
પ પદંવા, ગંધ નવેદ્ય રૂપ જળ લરી રે;
ગી અગ્નિધ, લાવે લવેક શુભ ગતિ વરી રે. સુ૦૫
વીર પ્રકારે, અઠોત્તર શત લેદે રે;
વિધિ નિર્ધારી, દોહગ દરગતિ છેદે રે. સુ૦૬
વતી પૂજત, ઉપશમ ખીણ સયોગી રે;
મે ઉત્તરગ્રયણે, લાળી કેવળ ભોગી રે. સુ૦૭
લેક મુણીને, મુખદાયક શુભ કરણી રે;
એ તે લેશે, ગાનંદધન પદ ધરણી રે. સુ૦૮

૧. શ્રી સુવિધિનાથ ભગવાનને પગે લાગીને
થાય અથવા જે ક્રિયા કરવાથી શુભગતિ થાય
તેમ કહીએ છીએ. અતિશય ઉત્સાહ શરીરમાં
વારમાં ઉડીને ભગવાનની પૂજા કરવી.

-શરીરથી અથવા પાવથી લાવથી અથવા મનના

ધેલા લોગવવાનાં કર્મો બાકી હશે, તો બીજા લવમાં દેવપણું
થવા મનુષ્યપણું પામી, ધર્મનું આરાધન કરી મુક્ત થશે.
લગવાનની પૂજનું આ પરંપર ફળ બાણવું]

૫. આમાં ત્રણ અંગ પૂજા કહી છે, જળ, ગંધ અને ફુલની
તથા ધુપ, દીપ, અક્ષત, ફળ અને નંવધની તે અગ્રપૂજા છે. અંગ-
પૂજા અને અગ્રપૂજા એ બન્ને મળીને ફુલ આઠ પ્રકાર પૂજાના
ય છે. અને એ આઠ પ્રકારે જે લવ્ય પ્રાણીઓ સારો લાવ રાખી
લગવાનનું પૂજન કરે છે, તે સારી ગતિ પામે છે અને પરંપ-
રાએ યાવત મુક્ત પણ થઈ શકે છે.

૬. સત્તર પ્રકાર, એકવીસ પ્રકાર અને એકસો આઠ પ્રકારે
અંગ-અગ્રપૂજા થાય છે. લાવપૂજા અનેક પ્રકારે થાય છે. જે
જિનેશ્વર લગવાનની અંગપૂજા, અગ્રપૂજા અને લાવપૂજા કરશે,
તેને તે દુર્ગતિને છેદ કરનારી અને શુભગતિ અપાવનારી થશે.

૭. ચોથા ભેદ તે પ્રતિપત્તી પૂજા [એટલે કે, પોતાનું સ્વરૂપ
અંગીકાર કરવું તે રૂપ] [આ પૂજા ક્યારે થાય ? તો કે] અગી-
આરમે શુભસ્થાનકે આત્મા હોય, એટલે મોહ ઉપશાન્ત થયો
હોય ત્યારે, તથા બારમે શુભસ્થાનકે ક્ષીણ મોહ થયો હોય ત્યારે,
તથા તેરમે શુભસ્થાનકે સયોગશુદ્ધતા પામેલા ચૈતન્યને માત્ર યોગ
રહેલા હોય તેવી દશામાં, આ પડિવત્તી પૂજા થઈ શકે. આ
ચાર પ્રકારની પૂજા ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમાં કહી છે. કેવલ્યજ્ઞાનવાન
એવા લગવાને કહી છે.

૮. પૂર્વે કહ્યા તેમ, પૂજાના બહુ પ્રકારો સાંભળીને, મોક્ષ
આપનારી શુભ ક્રિયા, જે લવ્ય પ્રાણી કરશે તે પામશે. [શું
તો કે] આનંદના સમૂહની ઘરણી એટલે મોક્ષ પામશે.

મંગી જાણવી—“વકતા, મોની, અવકતા, અમાના.

જ્ઞાનવાનને જ્યારે કોઈ પદાર્થ જાણવો હોય ત્યારે
ગ તે તરફ મૂકવો પડે, તો જ પદાર્થોનું જ્ઞાન થાય
કેવલજ્ઞાનવાન હોવાથી ઉપયોગ મૂક્યા વિના
સ્વરૂપ જાણી શકે છે. તેથી તેઓ અનુપયોગી છે.
છતાં પણ કેવળજ્ઞાનના ઉપયોગ સાથે કેવળદર્શ-
યોગ હોય છે, માટે ઉપયોગી પણ છે. આ બંને
ને દર્શનને લઈને લિન્ન થયા છે.

ગ રુધિર થયા પછી જ્ઞાનનો તેમ જ દર્શનનો
ઉપયોગ કરવાનું પ્રયોજન હોતું નથી, તેથી ઉપરના
લિન્ન એવા ત્રીજા ગુણની સંભાવના થાય છે.

માણે પાંચ ત્રિલંગી પ્રભુમાં જ સંભવી શકે છે.
યાદિક પૂર્વે કહી તે, તથા બીજી બહુ પ્રકારની
મનને અમત્કાર પમાડે છે. અને તે આશ્ચર્યકારી
બુદ્ધા બુદ્ધા પ્રકારની છે. વળી જેમનામાં તે ત્રિલંગીઓ
કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શનને આશ્રયે હોય છે, તે
મોક્ષપદ પામે છે.

૧) શ્રી શ્રેયાંમુનાથ ભગવાનનું સ્તવન
[રાગ : ગોડી]

જન અંતરભરી, આતમરામી નામી રે;
ત પૂરણ પામી, સહજ મુગતિ ગતિ ગામી રે. શ્રી૦ ૧
રી છદ્વિય રામી, મુનિગણ આતમરામી રે;
લે આતમરામી, તે કેવળ નિઃકામી રે. શ્રી૦ ૨
લે દ્વિરિયા સાધે, તેહ અધ્યાતમ લહિયે રે;
કરી અહગતિ સાધે, તેન અધ્યાતમ કહીયે રે. શ્રી૦ ૩

અન્યકિત રૂપ એક ગુણ બતાવે. આ રીતે શકિત, અશકિત, અને અન્યકિત રૂપ ત્રિભંગી થઈ.

વળી ત્રણે ભુવનના પ્રાણીઓ એટલે ઈંદ્ર આદિકોને પ્રભુ પૂજનિક છે. તેથી પ્રભુમાં ત્રિભુવનની પ્રભુતા છે. તે પ્રભુ પાસે કાંઈ પણ પરિવ્રલ્લ રૂપ અંથી નથી; એટલે નિર્અંશ છે. એમ જાને ગુણો પ્રભુમાં છે. ત્રિભુવનની પૂજ્યતા ઈચ્છા પ્રભુને નથી. તેમજ નિર્અંશપણે કરવાની ઈચ્છા પ્રભુને નથી. તે ઉપર જાણવેલા જાને ગુણોથી વિલક્ષણ અતિ પવન પૂજ્યતા અને અનિર્અંશતા રૂપ ત્રીજે ગુણ પણ પ્રભુમાં એટલે આ પણ ત્રિભંગી થઈ.

ત્રીજા પરસ્પર વિરોધિ ગુણોનો પણ સંયોગ પ્રભુમાં જોવાય છે. તેથી આ પરસ્પર સંયોગ ન જાને, તેના ગુણોની અવેગની બે ત્રિભંગી થઈ.

ત્રણે અધ્યાત્મનો ત્યાગ કરે. જેમાં સમસ્ત ક્રિયાઓમાં આત્મા મુખ્યતાએ વર્તે અને આત્મસ્વરૂપ પ્રાપ્તિને માટે જ ક્રિયા હોય, તેને ભાવ અધ્યાત્મ જાણવો. અને તે ભાવ અધ્યાત્મથી આત્મ-શુભ સધાય છે. માટે તે ભાવ અધ્યાત્મ સાથે પ્રીતિ કરે. અર્થાત્ ભાવ અધ્યાત્મને સાધો.

(૫) અધ્યાત્મ શબ્દનો અર્થ સાંભળીને, આત્મામાંથી વિકલ્પપણાથી રહિત થઈને એટલે એક શુદ્ધ આત્મા સિવાયના વિકલ્પ માત્રને દૂર કરીને નિર્વિકલ્પપણું સ્વીકારજો. અર્થ વગરનો દ્વંદ્વ અધ્યાત્મ શબ્દ નામ માત્રથી અધ્યાત્મ, તેમાં ખરાપણું હોય પણ, ને નહિ પણ હોય, એમ વિકલ્પ-શક-શંકા રહેલી છે, માટે તે જાણી કરીને-ચોક્કસ રીતે તેના ખરાગોટાપણાનો નિશ્ચય મેળવી કરીને ત્યાર બાદ જ તેને છોડી દેવું કે ગ્રહણ કરવું, તેની ધારણા કરજો.

(૬) ખરેખર અધ્યાત્મી પુરુષો તે જ કે જેઓ મૂળ વસ્તુ આત્મતત્ત્વની યથાર્થતા, તેના વિચારનાર હોય, બાકી મૂળ વસ્તુના વિચારહીન નામ માત્રથી અધ્યાત્મી બની બેઠેલા લોકો, નકકીપણે સમજે કે લખાડ છે. માટે યથાર્થપણે જે પુરુષો તત્ત્વ જાણાવે-અમલત્ત્વે, તે જ પુરુષો આનંદથી ભરપૂર રહેલ જે જિનેશ્વર ભગવાન તેનો માર્ગ તેમાં વસનાર અથવા વાસિત થએલા જાણવા.

(૧૨) શ્રી વાસુપૂજ્ય ભગવાનનું સ્તવન

[રાગ : ગોડી તથા પરજીઓ]

વાસુપૂજ્ય જિન ત્રિભુવન સ્વામી, ધનનામી પરનામી રે;
નિરાકાર સાકાર સચેતન, કરમ કરમ ક્ષણ કામી રે. વાસુપૂજ્ય૦૧
નિરાકાર અભેદ સંગ્રાહક, ભેદ ગ્રાહક સાકારો રે;
દર્શન જ્ઞાન દુભેદ ચેતના, વસ્તુ ગ્રહણ વ્યાપારો રે. વાસુપૂજ્ય૦૨

મે નાનો છે.

(૩) આત્મામાં કર્તાપણનાં પરિણામો માત્ર વ્યાપીને રહેલાં છે, અને આવા પરિણામોથી હવ જે કરે, અથવા હવથી જે ક્રિયા કરાય તે કર્મ કહેવાય છે. નિશ્ચય નયથી આત્મામાં કર્તાપણું નથી.

નયનારે આત્મા જોકે અને અનેકરૂપ કહેવાય છે. પણ હું મનુષ્ય ! તું નિશ્ચય નયનું આલંગન શરૂ કરી, તે પ્રમાણે શુદ્ધતા પ્રાપ્ત કરવા પ્રયત્ન, જોયે તું ભગવાનનું પદ પામીશ, અને શુદ્ધ આત્માપણું પણ પ્રાપ્ત કરીશ.

(૪) જ્યારે ચેતન્યમાં નિશ્ચય નયથી કર્તાપણું નથી, ત્યારે મુખદુઃખ એ શું છે? જોમ શંકા થાય, તેનું સમાધાન છે. મુખદુઃખ એ માત્ર કર્મનાં ફળો છે. આ કર્મનું કર્તાપણું ઉપરની આશામાં કહ્યું તેમ નિશ્ચય નયથી આત્મામાં નથી પણ વ્યવહારથી વ્યાપીને રહેલું છે, અને તેથી નિશ્ચય નય પ્રમાણે આત્મામાં મુખદુઃખપણું નથી, પણ આત્મા આનંદમય છે. તેથી જિનેશ્વર ભગવાન કહે છે કે આવી ઉપચારિક અત્યંત મુખ અને દુઃખની દશામાં પણ ચેતન્ય જે છે, તે ચેતનતા ચૂકતો નથી. ચેતન્યતા ચેતન્યરૂપ જ રહે છે. કહ્યું છે કે “ધર્મો અપને ધર્મકું, ન તરે તીનો કાલઃ આત્મા ન તરે જ્ઞાન ગુણ, જર કિરિયાકી આલ” ૧. આ પ્રમાણે આત્મા પોતાની ચેતન્યતા જ્ઞાનગુણને તરતો નથી, અને જ્યારે સમય પ્રાપ્ત થાય છે, ત્યારે વિભાવનો ત્યાગ કરી, સ્વભાવમાં પ્રવૃત્તિ કરી આત્મા પોતાનું પદ પ્રાપ્ત કરે છે.

(૫) અદલ બદલ થતાં છે, કોણ ? તો કે જ્ઞાન રહેલું કે ક્રિયાનું ફળ અવશ્ય થનાર જ છે, ત્યારે ક્રિયાના ફળનું જ્ઞાન રૂપે ચેતનાવંત આત્મા કહેવાય છે. મારે કર્મ ફળ શાંત પણે ભોગ-

(૨૨) આ મિત્ર આ મનુષ્યના સ્વભાવ છે તેવું ને
 કહી શકાય. આથી આ મનુષ્ય પદ્ય મનુષ્યની જાણે,
 નેમ માન પહેલાં નેમની, નેમ પહેલાં આપણા મોટે
 સારપને બાળીને તે પમાણું કે પુરુષ વન્ય જીવું, તેને
 આનંદથી ભરખે એવા ભગવાનના માર્ગના પ્રે
 સિગાવીએ છે.

(૧૩) શ્રી વિમલનાથ ભગવાનનું સ્તવન

(સગ : પદ્યપદ્ધતિ નિર્મલે રંગે છે.)

હુઝ દોહડગ દરે દગ્યાં છે, ગુણ સંપદનું ખેડ;
 મીઝ ધણી માથે કિયો છે, કાળ ગંગે નદ ખેડ, વિમલ જિન
 દીકા હોયણ આજ, મારા શિષ્યા તાંકિલ કાજ, વિમલ જિન
 ચરાણુ કમળ કમળા તરે છે, નિર્મળ શિર પદ દેખ;
 સમળ અશિર પદ પરિહરે છે, પાંકજ પમાર પેળ, વિમલ જિન
 મુજ મન તુજ પદ પાંકજે છે, લીંણા ગુણ મકરંદ;
 રંક ગળે મંદર ધરા છે, ઇંદ્ર અંદ્ર નાગેંદ્ર, વિમલ જિન
 સાહેબ સમસ્થ તું ધણી છે, પામ્યો પરમ ઉદાર;
 મન વિસરામી વાહાંહા છે, આતમચ્ચા આખાર, વિમલ જિન
 દરિસણુ દીઠે જિનતાણે છે, અંશય ન રહે વેધ;
 દિનકર કરભર પસરતાં છે, અંધકાર પ્રતિપેધ, વિમલ જિન૦૫
 અમિય લરી મૂરતિ રચી છે, ઉપમા ન ઘટે કાય;
 શાંત સુધારણી બીલતી છે, નિરળત તૃપ્તિ ન હાય, વિમલ જિન૦૬
 એક અરજ સેવક તાળી છે, અવધારે જિન દેવ;
 કૃપા કરી મુજ દીજિયે છે, આનંદધન પદ સેવ, વિમલ જિન૦૭

પરમાર્થ ૧૩ :- (૧) મેં શ્રી વિમલનાથ ભગવાનનાં
 દર્શન કર્યાં, તેથી મને પોતાનામાં આત્મત્વ લાસ્યું. અને તેથી

અજ્ઞાનથી હું જે અનેક કષ્ટનાઓ કરી દુઃખી થતો હતો, તે અજ્ઞાન મટવાથી દુઃખ અને દુર્ભાગ્ય પણ દૂર થયાં. આમ થવાથી મને મારામાં અનંત અવ્યાળાઈ મુળ લાગ્યું, અને આત્મસંપદથી મારે મેળાપ થયો. જેમના દર્શન માત્રથી આમ બન્યું તેમનું શરણું લેવું યોગ્ય ધારીને આ પ્રભુના હું દાસ થયે એટલે પ્રભુને મેં મારે માથે ધણી કર્યા છે, તેથી નટખેટ-હલ પુરુષોનો અથવા કપાયાદિકોનો મને લય નથી, કેમકે તેમને મને ગાંઠ લય તેમ નથી. મારે માથે સમર્થ પ્રભુ છે.

(૨) કાઢવથી જેની ઉત્પત્તિ છે એવું મેલવાળું અને આ કાળમાં જેનો નાશ થઈ જાય છે એવા કમળ પુષ્પનો તુરં કરી, લક્ષ્મી લગવાનના ચરણ કમળ કે જે કર્મરૂપ રજથી રૂંધે તેમ જ જેમને આત્મપદ પ્રાપ્ત હોવાથી અવિનાશી સ્થિતિ પ્રાપ્ત થઈ છે, તેમાં લક્ષ્મી વાસ કરે છે.

(૩) જ્યારે પ્રભુના અનંતજ્ઞાનાદિ ગુણોનું જ્ઞાન થતેમનામાં ચિત્ત લાગે છે, ત્યારે બીજી બધી વસ્તુઓ તુરં જાય છે, અને મન એવું મોટું થાય છે કે તે કોઈપણ ના વસ્તુને તુરં જાય છે. તે જ વાત ગાથામાં બતાવી છે કે મનરૂપી ભમરો આપના પદ પંકજના ગુણથી તેમાં લીંચાયો છે, તેથી મને મેરુ પર્વતની મુવર્ણમય ભૂમિ તેમ જ ચંદ્ર અને નાગેન્દ્ર વિગેરે રૂંકે જેવા લાગે છે.

(૪) હે પરમેશ્વર ! તમે મારા શક્તિવાન સ્વામી જેમના જેવા બીજા કોઈ દાતાર નથી એવા તમે હો લગવાન સ્વરૂપની પ્રાપ્તિ કરાવનારા હો. એવા તમે મળ્યા હો. વળી આપ મારા મનને સ્થિર થવાના એટલે વિસામાની જગ્યા રૂપ છો. મનને પ્રભુમાં સ્થિર તે વિરામ પામી શકે છે. અન્ય પદાર્થોમાં સ્થિરતા પ

બીજા પદાર્થ ઉપર ન્તય છે. તેથી પ્રભુ જ ગરબાર
વિસામા તુલ્ય છે. અને એ જ હેતુથી પ્રભુ મને વહાલા
તે પ્રભુ મારા આત્માના આધારરૂપ છે. આવા પ્રભુને હું
છું, મને આવા પ્રભુ મળ્યા છે.

(૫) જેમ સૂર્યના કિરણોનો પ્રસાર થતાં અંધ
પામે છે, તેમ પ્રભુના દર્શનથી પોતામાંથી અનાત્મપણું
હર થાય છે. અને પોતાને પોતાનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ સમજાય છે.
પોતાનું સ્વરૂપ સમજવાથી પોતાની અને પ્રભુના સ્વરૂપની
અંકયતા ભાસે છે. તેથી મનનો સંશય નાશ પામી કેઈ પણ
પ્રકારનો વેધ એટલે વાંધો રહેતો નથી. અને કેવળ મન નિર્મલ
શયપણાને પ્રાપ્ત થઈ ઉત્તરોત્તર પરમાનંદનો અનુભવ લેવા
સમર્થ થાય છે.

(૬) રાગદ્વેષ જવાથી અને સમપરિણામીપણું પ્રાપ્ત થવાથી
પ્રગટ થએલો એવો જે શાન્ત નામનો નવમો રસ તેમાં
જાણે સ્નાન કરતી ન હોય અને જાણે અનુપમ અમૃતની
જાણે ન હોય, એવી ભગવાનની ભૂતિ જોતાં મને તૃપ્તિ થતી
નથી; તદાકાર થવાનું સ્થાન એ ભગવાનની ભૂતિ છે, તેથી તેની
ગુણના કોઈનાથી શાય તેમ નથી.

(૭) હું, પ્રભુ ! મારી એટલે આપના સેવકની એક વિનયી
છું, ને આપ સ્વીકારો અને કૃપા કરીને મને આપ આનંદના
અમૃતરૂપ છો, ને આપના ચરણ કમળની સેવા આપો. જેનાથી
માન કમરૂપ શત્રુના લય દૂર થશે છે, એવા પ્રભુના ચરણ
મળાની સેવાજી મારે વેતકી છે, અને તે હું માગું છું. માટે હું
પ્રભુ ! આપ માન પર પ્રવ્રતા થઈ આપના ચરણકમળની સેવા
જીવનભર મારી એક અનંત વિનયી.

(૧૪) શ્રી આનંદનાથ ભગવાનનું સ્તવન

(રાગ : રામજિરિઃ કાવ્યાની દેશી)

ધાર તરવારની સોહડી, દોહડી, ચીદમા જિનતણી ચરણ સેવા;
ધાર પર નાચતા દેખ બાહુગરા,

સેવના ધાર પર ન રહે દેવા સ્ત્રીધાર.....(૧)

એક કહે સેવિયે વિવિધ કિરિયા કરી, ફળ અનેકાંત લોચન ન દેખે;
ફળ અનેકાંત કિરિયા કરી જાપરા,

રૂવડે ચાર ગતિમાંડે લેખે. ધાર.....(૨)

ગચ્છના ભેદ બહુ નયણ નીહાલતાં તત્ત્વની વાત કરતાં ન લાજે;
ઉદર ભરાણાદિ નેજ કામ કરતા થકા,

મોહ નડિયા કળિકાળ રાજે. ધાર.....(૩)

વચન નિરપેક્ષ વ્યવહાર જૂહો કહ્યો, વચન સાપેક્ષ વ્યવહાર સાચો;
વચન નિરપેક્ષ વ્યવહાર સંસાર ફળ,

સાંભળી આદરી કાંઈ રાચો, ધાર.....(૪)

દેવ શુરુ ધર્મની શુદ્ધિ કહો કેમ રહે, કેમ રહે શુદ્ધ શ્રદ્ધા ન આણો;
શુદ્ધ શ્રદ્ધા ન વિણ સર્વ ક્રિયા કરે,

છાર પર લીંપણું તેહ જાણો. ધાર.....(૫)

પાપ નહી કોઈ ઉત્સવ લાપણુજો, ધર્મ નહી કોઈ જગ સૂત્ર સરિજો;
સૂત્ર અનુસાર જે ભવિક કિરિયા કરે,

તેહનું શુદ્ધ ચારિત્ર પરિજો. ધાર.....(૬)

એહ ઉપદેશનો સાર સંક્ષેપથી, જે નરા ચિત્તમાં નિત્ય ધ્યાવે;
તે નરા દિવ્ય બહુકાળ મુખ અનુભવી,

નિયત આનંદઘન રાજ પાવે. ધાર.....(૭)

પરમાર્થ (૧૪)

(૧) ઉપરના સ્તવનમાં ભગવાનની પાસે પૂજ્ય શ્રી
આનંદઘનજી મહારાજે ભગવાનના ચરણ કમળની સેવા માગી છે.

મતવાદીઓના મતના મમત્વ વિના આગમ-પરંપરા
મૃત્તિ કરવી, એટલે શુદ્ધ દેવ-ગુરુ અને ધર્મની
કરી શ્રદ્ધાને શુદ્ધ કરવી. એવી રીતનો ઉપદેશનો જે
સ્તવનમાં કહેલો છે તે સારને જે પુરુષો અને સ્ત્રીઓ
ચેત્તમાં હંમેશા ધારણ કરશે, તેઓ ઘણા કાળ મુધી
-શાતાવેદનીયનો અનુલવ કરી નક્કી મોક્ષમુખ પામશે.

(૧૫) શ્રી ધર્મનાથ લગવાનનું સ્તવન

(રાગ : ગોડી-સારંગ)

નેશ્વર ગાઉં રંગમું, લંગમ પડશે હો પ્રીત, જિનેશ્વર
નમંદિર આણું નહી,

એ અમ કુલવટ રીત જિનેશ્વર. ધરમ....
મ કરતો જગ સહુ ફીરે, ધરમ ન જાણે હો મરમ, જિનેશ્વર
નેશ્વર ચરણે શ્રદ્ધા પછી,

કોઈ ન જાંધે હો કર્મ. જિનેશ્વર. ધરમ....
અંજન જે સદ્ગુરુ કરે, દેજો પરમ નિધાન, જિનેશ્વર
યન નીહાણે જગધણી,

મહિમા મેરુ સમાન, જિનેશ્વર. ધરમ....
દોડત દોડત દોડિઓ, જેતી મનની રે દોડ, જિનેશ્વર
પ્રતીત વિચારો ઢૂંકડી,

ગુરુ ગમ લેજો રે જોડ, જિનેશ્વર. ધરમ.
જાળી કિમ પ્રીતિ પરવડે, ઉલય મલ્યાં હોય સંધિ, જિનેશ્વર
રાગી હું મોહે ફેલીઓ,

તું નીરાગી નિરખંધ, જિનેશ્વર. ધરમ.
ન નિધાર પ્રગટ મુખ આગળે, જગત ઉલંઘી હો જાય, જિનેશ્વર
પ્રીતિ વિના જુઓ જગદીશની,

આંધ પલાય, જિનેશ્વર. ધરમ.

શક્યગુરુથી મેળવેલી જ્ઞાનદ્રષ્ટિથી હૃદયમાં વિચાર કરી પોતાના શરીરમાં રહેલું આત્મતત્ત્વરૂપ નિધાન પામી શકતા નથી.

(૭) જગદીશ કેવા છે ? તો કે મેલ વિનાના મોખ્ખા ગુણોવાળાં જે રત્નો તેનું ઉત્પત્તિનું સ્થાન જે શાહગુરુ પામે તેના જેવા છે. વળી શાહુ પુરુષોના મનરૂપી જે માન શરીર તેમાં હંચ પડી જેવા છે. વળી તે શહેર, તે વખત, તેમનાં માતા-પિતા, કુળ અને વંશને ધન્ય છે કે જેમાં પૂર્વોક્ત જગદીશ ઉત્પન્ન થયેલા હોય છે.

(૮) કેમ એના મનરૂપી ભ્રમર હાથ બેઠીને કહે પાપા નામનાળા આનંદમનના સમૂહરૂપ પ્રભુ ! આ પૂર્વે કંઈની જેવી માની એવકની વિનંતિ સ્વીકારે અને મને આપના શરણ લેવાની પાત્ર સંદેશનું સ્થાન આપે. અર્થાત આપ જેમ કંઈને પાપ નાશ કરી દોષદોષ દિવ્ય જગતે મેલ મને પાપ નાશ

વિસંવાદ બેહમાં નહીં, શબ્દ તે અર્થ સંબંધિ રે;
 નયવાદ વ્યાદ વ્યાપી રહ્યો, તે શિવસાધન સંધિ રે. શાં ૬
 ધે પ્રતિષેધ કરી આતમા, પદારથ અવિરોધ રે;
 ભુવિધિ મહાજ્ઞને પરિશ્રવ્યો, ધર્યો આગમે જોધ રે. શાં ૭
 જન સંગતિ પરિહરી, ભરે મુગુરુ સંતાન રે;
 મ આમર્થ્ય ચિત્ત લાવજો, ધરે મુગતિ નિદાન રે. શાં ૮
 ન અપમાન ચિત્ત સમ ગણે, સમ ગણે કનક પાપાણુ રે;
 દક નિંદક સમ ગણે, ધર્યો હોય તું જાણુ રે. શાં ૯
 ર્વ જગજ્જતુને સમ ગણે, ગણે તૃણ મણિ લાવ રે;
 ક્ષિત સંચાર જોડુ સમ ગણે, મુણે ભવજ્ઞાનિધિ નાવ રે. શાં ૧૦
 પાપણો આતમ લાવ જે, એક ચેતના ધાર રે;
 મવર અવિ સાથ સંયોગથી, એહ નિજ પરિકર સાર રે. શાં ૧૧
 ભુ મુખથી એમ આંલણી, કહે આતમરામ રે;
 શબ્દે દરિસણે નિસ્તર્યો, મુજ સિધ્યાં અવિ કામ રે. શાં ૧૨
 અહો અહો હું મુજને કહું, નમો મુજ નમો મુજ રે;
 અમિત કૃપા દાન દાતારથી, જેહની ભેટ થઈ તુજ રે. શાં ૧૩
 શાંતિ સ્વરૂપ સંક્ષેપથી, કહ્યો નિજ પર રૂપ રે;
 આગમ માંહે વિસ્તાર ઘણો, કહ્યો શાંતિ જિન ભૂપ રે. શાં ૧૪
 શાંતિ સરૂપ એમ લાવજો, ધરી શુદ્ધ પ્રણિધાન રે;
 આનંદધન પદ પામજો, તે લહેજો બહુ માન રે. શાં ૧૫

પરમાર્થ (૧૬) ૧ હે શાંતિનાથ લગવાન ! તથા તે
 સર્ગલોક, મૃત્યુલોક અને પાતાલલોકના રાજા ! મારી એક વિનંતી
 આંલણો. આપનું સ્વરૂપ અથવા શાંતતા અથવા જે શાંતરૂપ
 તેનું સ્વરૂપ હું કેવી રીતે જાણી શકું ? મારા મનવડે તેની કેવો
 રીતે પરીક્ષા કરી શકું ? તે આપ કૃપા કરી મને કહે

શકું ? મારા મનવડે તેની કેવી રીતે પરીક્ષા કરી શકું ?
આપ કૃપા કરી મને કહો.

(૨) હે આત્મા ! તને ધન્ય છે કેમકે જેને પ્રથમ ગાથ
કર્યો છે તેવો પ્રજ્ઞન કરવાને અવકાશ છે, જિજ્ઞાસા છે. મન
ધીરજ રાખીને સાંભળો, શાંતિનાથ ભગવાને જે પ્રમાણે શાંત
સ્વરૂપ કહ્યું છે તે.

(૩) અવિશુદ્ધ એટલે નકારા, અને સુવિશુદ્ધ એટલે વિ
પ્રકારે સારા એવા શ્રી જિનેશ્વર ભગવાને જે ભાવો કહેલા છે.
ભાવોને તેવી જ રીતે માનવા, તે શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુના ચરણે
પહેલી સેવા છે. અથવા તે પહેલું શાંતિપદ છે, તેને
આત્મા-હેં ભવ્ય ! તું સેવ.

(૪) જિનેશ્વર ભગવાને કહેલાં શાસ્ત્રોના બાણનાર, શુદ્ધ
ગુરુ અને ધર્મની શ્રદ્ધાવાળા, જેમની ક્રિયા કેવળ નવાં કે
બાંધને રોકવારૂપ છે તેવા, વળી ગુરુપરંપરાથી પ્રાપ્ત થ
પ્રવૃત્તિ પ્રમાણે પ્રવર્તનાર, હંમેશા બીજાને ન ઠગનાર, સ્વસં
આત્મજ્ઞાનને ધારણ કરનાર, એવા ગુરુ જોઈએ.

(૫) બીજી સઘળી ઉપાધિને છોડી દઈને તેવા ગુરુ ખં
આધારને ગ્રહણ કરે છે. તમોગુણવાળી કોઈ પ્રકૃતિને
કરે છે. અને મનોહર એવી સત્વગુણ વાળી દયામય પ્ર
ભાવે છે.

(૬) ક્ષણનો સંશય અથવા ક્ષણની તકરાર
ક્ષણસંબંધિ વાંધો જેમાં ન હોય, વળી શબ્દો અર્થવાળા
અથવા અર્થના સંબંધવાળા હોય, વળી જૈન શાસ્ત્રોમાં માનક
મુખ્ય ઓછામાં ઓછા જે સાત નયો, તેઓનું જે કથન, તેમ
વ્યાપી રહેલો ઉપદેશ જેનો હોય, તે ઉપદેશ મોક્ષ મેળવવામાં
સંધિ કરવા જેવો બાણવો.

ત્રી વાસર વસતી ઉજડ, ગયણ પાયલે જાય;
પ ખાય ને મુખડું થોથું,

એહ ઓખાણો ન્યાય. હો કુંથુ.....૨

ગતિ તણાં અલિલાપી તપિયા, જ્ઞાન ને ધ્યાન અભ્યાસે;
યરીડું કાંઈ એહવું થિતે,

નાજે અવજે પાજે હો કુંથુ.....૩

આગમ આગમ ધરમને હાથે, નાવે કિણ વિધ આંકું;
કેહાં કણે જો હડ કરી હડકું,

તો વ્યાલ તણી પરે વાંકું. હો કુંથુ.....૪

તે ઠગ કહું તો ઠગતો ન દેખું, શાહુકાર પણ નાહિ;
કર્મ માહે ને સહુથી અળગ,

એ અચરિત મનમાંહિ. હો કુંથુ.....૫

જે જે કહું તે જ્ઞાન ન ધરે, આપ મતે રહે કાલો;
પુર નર પરિત જન સમજાવે,

અમજે ન મારો સાલો. હો કુંથુ.....૬

મેં જાણ્યું એ લિંગ નપુંસક, સકળ મરદને ઠેલે;
ખીણ વાતે સમરથ છે નર,

એહને કોઈ ન ઝેલે. હો કુંથુ.....૭

મન સાધ્યું તેણે સઘળું સાધ્યું, એહ વાત નહીં ખોટી;
એમ કહે સાધ્યું તે નવિ માનું,

એ કહી વાત છે મોટી. હો કુંથુ.....૮

મનડું દુઝરાધ્ય તેં વશ આણ્યું; આગમથી મતિ આણું;
આનંદધન પ્રભુ માહડું આણો,

તો સાચું કરી જાણું. હો કુંથુ.....૯

પરમાર્થ ૧૭ :- (૧) હે કુંજુનાથ પ્રભુ ! આપની સાથે મારું મન મેળવવાની મારી ઇચ્છા છે, પણ પરમાત્મપણ પામેલા શુદ્ધ પરમાત્મા એવા આપની સાથે તે જોડાતું નથી. હું જેમ જેમ મહેનત કરી મનને વશ રાખવા પ્રયત્ન કરું છું તેમ તેમ તે દૂર જાય છે, એટલે અન્ય વિષયોમાં પ્રવેશ કરે છે.

(૨) સત્રિઓ, દિવસે, જ્યાં માણસો વસતા હોય તેવી જગ્યામાં, જ્યાં કોઈ રહેતું ન હોય તેવી ઉત્તર જગ્યામાં, આકાશમાં, અને પાતાળમાં મન જાય છે, પણ કંઈ વળતું નથી. આ ઉપરથી, વળતે કોઈ એમ અનુમાન કરે કે “દૂરે ત ગયે” તેમ મનને વિષયોનો આનંદ મળતો હશે તો તેમ પણ નથી; જેમ કોઈ માણસને યા પશુને સૂઈ કરડે છે ત્યારે તેને “સાપે ખાધો” એમ કહેવાય છે, પણ તેથી સૂઈની મુશ નિવૃત્ત થતી નથી; તેમ તેના મોંમાં પણ કંઈ આવતું નથી. તેમ આ મનને પણ વિષયાનંદ મળતો નથી, પણ માત્ર ક્રમો ખાધે છે.

(૩) મોક્ષ મેળવવાની ઇચ્છાવાળા એવા બાહ્ય અને અભ્યંતર મળી બાર પ્રકારના તપ કરનાર, અને હંમેશાં જ્ઞાન અને ધ્યાનના અભ્યાસ કરનારને પણ આ દુષ્ટ મનરૂપી કંઈ એવો વિકલ્પ ઊભો કરીને વિષયાંતરમાં જોડી દે છે કે શાળવારમાં તે મોહના પાશમાં પડી જાય છે.

(૪) સત્રોના જ્ઞાતાને, અગીઆર અંગ સૂત્ર જેમનું ઇન્દ્રિય છે એવા મહારાજાનીઓના હાથમાં અથવા પાસે હોય છે. છતાં પણ કોઈ પ્રકારે વશમાં રહેતું નથી, આવું મન છે. તે કદાપિ કોઈ સ્થાને બસાવકારે હરકેલું અથવા રોકું તો સૂઈને વક્રગતિને પામે છે, અર્થાત્ તરત આવળે માર્ગે જાય છે.

[૫] જો શ્રદાય મનને જોતરનાર કહું તો, તેને હાથ કરતાં હું દેખતો નથી. તેમ શાસ્ત્રપણું ધારણ કરનાર પણ મને તે દાગતું નથી. તે મન તો સર્વ ઇન્દ્રિયોની અંદર અને સર્વ ઇન્દ્રિયોથી ગુહ્યું પણ છે, આ પરસ્પર વિરુદ્ધ વાત છે. અને તે મારા મનને આશ્ચર્ય પમાડે છે.

[૬] મારા મનને હું જે જે શુભ વાતો કહું છું તે તે શુભ વાતોને તે સાંભળતું નથી, અને પાતાના અકલ્પ વિકલ્પકથી અશુભ મતમાં જ પાપરૂપ કૃષ્ણ રંગવાળું ઘડીને મલીન રહે છે. જ્યો તેને દેવો તથા મનુષ્યોમાહિલા પંડિતો જે કે ધાતું સમજાવે છે, તો પણ મારી કુમતિરૂપ સ્ત્રીનો ભાઈ સમજતો નથી. અર્થાત્ મારું મન આપની સાથે જાગતું નથી.

[૭] (સ્તવન કરનાર શ્રી આનંદધનજી મહારાજ કહે છે કે) મેં એમ જાણ્યું કે, એ મન નપુંસક જોટલે નાન્યતર જાતિનું છે, પણ તે ધાતું જાણવાન છે. જોટલે સઘળા નરજાતિ વાંચકોને તે હાથે તેવું છે. મનને છતવા સિવાયની જીજ્ઞાસાજાતોમાં પુરુષ શક્તિમાન છે, પણ તે મનને કોઈ પુરુષ છીડી શકતો નથી, રોડી શકતો નથી. અર્થાત્ મનની જાતિને કોઈ રોડી શકતું નથી.

[૮] જેણે મનને વશમાં આણ્યું, તેણે તપ, જપ, સંયમ વિગેરે સઘળું સાધ્યું એમ જાણવું. એ વાત કંઈ જોટી નથી. પણ ફોગટ મોઢીથી જે એમ જોલે કે “મેં મનને સાધ્યું” એ વાત હું માનતો નથી; કેમકે એ મન સાધવાની જે વાત કહી છે, તે મોટી છે અર્થાત્ કઠણ છે.

[૯] હુંજે કહીને આરાધી શ્રદાય તેવું, અર્થાત્ હુંજે કહી વશમાં આવે તેવું જે મન, તેને લગવાન ! આપે વશ કર્યું છે. એ વાત શાસ્ત્રદારે મેં જાણી છે, પણ હું આનંદના સમૂહરૂપ

મહારાજ કહે છે. કે હે પ્રભુ! મેં
 મારા મન પરમારે આજીવે તો આપે મનને વશ આપ્યું
 જે જરૂર રાખ કરીને જાણું. માટે આપ કૃપા કરી મારું
 વશ લાવી આપે.

(૨૮) શ્રી સ્વરનાથ ભગવાનનું સ્તવન

[સંગ : પરબો મારું]

પરમ પરમ સ્વરનાથનો, કિમ જાણું ભગવંત રે;
 સમય સમય સમજાવીયે, મહિમાવંત મહંત રે. ધ
 શાંતતમ સ્વરૂપ સદા, સ્વ સમય એહ વિલાસ રે;
 પરબડી જાહડી ને પડે, તે પર સમય નિવાસ રે. ધ
 તારા નરૂપ ગહ ચાંદની, જ્યોતિ દિનેશ મોઝાર રે;
 હરસન શાન સરણ મૂકી, શકિત નિજતમ ધાર રે. ધ
 બારી ખીલો ચીકણો, કનક અનેક તરંગ રે;
 પગાર્ય હાંધે ન છીકેયે, એક જ કનક અભંગ રે. ધ
 હરસન શાન સરણ મૂકી, અલખ સરૂપ અનેક રે;
 નિરવિરૂપ રસ ખીલિયે, શુદ્ધ નિરંજન એક રે. ધ
 પરમારથ પંથ ને કહે, તે રંગે એક તંત રે;
 જ્યવહારે લખ ને રહે, તેહના લેહ અનંત રે. ધ
 જ્યવહારે લખે દોહિલો, કાંઈ ન આવે હાથ રે;
 શુભંભય ધાપના સેવતાં, નવિ રહે દુવિધા સાથ રે. ધ
 કોપ પળી લખ પ્રીતની, તુમ સાથે જગનાથ રે;
 કૃપા પરીને રાખજો, સરણ તમે ગૃહી હાથ રે. ધ
 મારા મન પરમારે આજીવે તો આપે મનને વશ આપ્યું

મળે તો કર્મજાંઘ નથી. જેનાથી કર્મ જાંઘ થાય એવા કારણોનું નામ આશ્રય છે, તે હેય એટલે તજવા ભેગ છે. અને જેનાથી કર્મ જાંઘ થતો અટકે તેનું નામ સંવર છે, અને તે ગ્રહણ કરવા યોગ્ય છે. તેથી આ હેય અને ઉપાદેયના વિવેક પૂર્વક વર્તન થાય તો શ્રી પદ્મપ્રભા લગવાનનું અને તમારું અંતર લાંબે.

(૫) આત્માનો કર્મ સાથે સંજાંઘ કરવારૂપ ક્રિયાને યુગ્મન કારણ કહે છે. અને અનાદિકાળથી તે ક્રિયા કરતો થકો આત્મા કર્મજાંઘ કયાં કરે છે, તેથી તે મુક્ત થઈ શકતો નથી. આત્માના જ્ઞાન અને દર્શનાદિ ગુણો છે તે ગુણ-કરણ એટલે આત્મા કેવળ ગુણ-રૂપ, જ્ઞાન દર્શન રૂપ થઈ જાય, અથવા ગુણોમાં આવરણ કરે તો, જ્ઞાન દર્શન તે આત્મા, અને આત્મા તે જ્ઞાનદર્શન, એમ કાર્યકારણ-લાવના અલેદોષચારીપણાથી આત્મા મુક્ત જ્ઞાન દર્શનમય થાય; અને લગવાન સાથેનો અંતર લાંબે. લગવાન સાથે અંતર લાંબવાનો આજ સારો ઉપાય છે. પંડિતોએ, જ્ઞાની પુરુષોએ સિદ્ધાન્તો અને ગ્રંથોના પ્રમાણ સહિત આ ઉપાય શ્રી આનંદધનજી મહારાજને કહ્યો.

(૬) ત્યારે પૂર્વોક્ત પ્રકારે આત્મા ગુણ કરણે પ્રવૃત્તિ કરશે ત્યારે મારા અંતરમાંથી ધ્યાતા અને ધ્યેયરૂપ જે લિન્નપણું છે, તે ટળશે એટલે પ્રભુ કે જે મારે હાલ ધ્યેય છે, તેમાં હું તદાકાર થઈશ. એટલે પછી પ્રભુ સાથે મારે જૂઠાપણું રહેશે નહીં. આ ધ્યાતા ધ્યેયની અંકચતા થતા અંતરમાં પ્રકટેલો “અનાહત નાદ” સર્વ પ્રકારનાં માંગલિક વાજાંના નાદનો આનંદ આપે છે. અને આવું થવાથી મૂળ સ્વભાવે હવ જ્ઞાનમય છતાં, જ્ઞાનાવસ્થાથી જે હાલ ચત્ ક્રિયાત્ સ્વભાવો થઈ એ હવરૂપ સરોવર મુક્ત દેખાય છે, તે હવન સરોવર જ્ઞાનાવસ્થા ટળી

પ્રભુ ! અથવા આનંદધનજી મહારાજ કહે છે કે, મન ! જે
આપ મારું મન વશમાં આણે તો “આપે મનને વશ આણી”
જો વચન સાત્ય કરીને બતાવું. મારે આપ કૃપા કરી મારું મન
વશ લાવી આપો.

(૧૮) શ્રી અરનાથ ભગવાનનું સ્તવન

[રાગ : પરજીઆ મારું]

ધરમ પરમ અરનાથનો, કિમ બાળું ભગવાંત રે;
સ્વપર સમય સમન્તવીરે, મહિમાવંત મહંત રે. ધરમ....
શુદ્ધાતમ અનુભવ સદા, સ્વ સમય ચોક્ક વિલાસ રે;
પરણડી છાહડી જે પડે, તે પર સમય નિવાસ રે. ધરમ...
તારા નક્ષત્ર શ્રદ્ધ ચંદની, જ્યોતિ દિનેશ મોઝાર રે;
દરસન જ્ઞાન ચરણ થકી, શક્તિ નિજાતમ ધાર રે. ધરમ...
ભારી પીળો ચીકણો, કનક અનેક તરંગ રે;
પયાર્ય દ્રષ્ટિ ન દીજિયે, એક જ કનક અભંગ રે. ધરમ...
દરસન જ્ઞાન ચરણ થકી, અલખ સરૂપ અનેક
નિરવિકલ્પ રસ પીજિયે, શુદ્ધ નિરંજન એક
પરમારથ પંથ જે કહે, તે રંજે એક તંત
વ્યવહારે લખ જે રહે, તેહના ભેદ અનં
વ્યવહારે લખે દોહિલો, કાંઈ ન આવે હાથ
શુદ્ધનય થાપના સેવતાં, નવિ રહે દુવિધા ર
એક પળી લખ પ્રીતની, તુમ સાથે જગ
કૃપા કરીને રાખજો, ચરણ તમે ગૃહી
ચક્રી ધરમ તીરથ તણો, તીરથ ક્યા તત
તીરથ સેવે તે લહે, આનંદધન નિરં

બીજા અંગ્રચને જાણવા યોગ્ય છે, તેથી અભ્યાસ કરનાર યોગી-
મને શુરુ મહારાજની જ્ઞાન મેળવી, દર્શનને જિનેશ્વર લગવાનના
રંગ રૂપ સ્થાપી, ધ્યાન કરી, આ દર્શનો જિનના અંગરૂપ છે
કેમ ? તેનો અનુભવ કરવો, એમ કર્તાનો આશય જાણાય છે;
છી તો ખરુઅત મહારાજ કહે તે ખરું.

(૪) લૌકિક યોગે નાસ્તિક દર્શન છે. તે ધર્મ, અધર્મ
કુળ, પાપ, સ્વર્ગ, નરક, બંધ કે મોક્ષ, એમાંનું કંઈપણ માન-
તો નથી. કારણ કે, આ જે દેખાય છે તે શરીરથી લિપ્ત
આત્મા એવો પદાર્થ નથી. અને જ્યારે આત્મા નથી, તો પછી
ફુલજન્મ કેનો ? અને તેને અભાવે સ્વર્ગ નરક પણ જ્ઞાનાં ?
એમ શૂન્ય રૂપ માનનારા નાસ્તિકો છે. આ ભવમાં ખાણું, પીણું,
કંઈયેના ભોગ ભોગવી સુખી થવું, એ જ તેમનું કર્તવ્ય છે.

આ મતને માનનારા ખરેખરા તો લગવાનની કુળ રૂપ નથી.
પણ જે અંગ્રથી વિચાર કરીએ તો, તેઓ પણ લગવાનની કુળ
રૂપ લાગે છે. કુળ યોગે ચેટનો જે લાગ છે, તે ખાલી છે,
શૂન્ય છે, મૂળ વિચારનું સ્થાન છે. વળી પ્રથમ શૂન્યમાંથી વિચાર
થાય છે, યોગે પ્રથમ ત્યાં સુધી જીવને કોઈ પણ દર્શનનું જ્ઞાન
થયું નથી, ત્યાં સુધી બધા જીવો નાસ્તિક જ છે. અને જ્ઞાન થયા
પછી તત્ત્વવિચાર કરી શકે છે; તેથી નાસ્તિકો લગવાનની કુળ
રૂપ છે.

જ્યારે ધ્યાન કરવું હોય છે ત્યારે પણ આ અંગ્રથી
વિચાર કરવાનો છે, તે શુરુગમથી જાણવો. તત્ત્વવિચારરૂપ જે
અમૃત રસની ધારા, તેનો સ્વાદ શુરુગમ વિના કઈ રીતે મળે ?
શુરુગમ વિના તે સ્વાદ મળી શકતો નથી, માટે શુરુના ચરણ-
કમળની સેવા કરવી યોગ્ય છે.

(૫) જુદાં જુદાં દર્શનોને જિનેશ્વર લગવાનના જુદાં જુદાં
અંગરૂપ કહ્યાં છે તેમ આ જોન દર્શન છે, તે જિનેશ્વર લગ-

દર સ્થાન વાળી, હોવી લેઈએ તે, અનંતજ્ઞાન,
અનંતઆશિષ અને અનંતવીર્યરૂપ આર,
અમય સ્વસત્તા, પર વસ્તુમાં તે છે નહિ, અથવા
જ્ઞાતા તે પર વસ્તુ વિનંદર હોવાથી તેમાં ચિન્ત
શકે નહીં, ત્યારે પછી, શી રીતે ? આત્મા અ
વન શકે શકે ?

(પ) (માટે હવે ત્રિદાંત કહે છે કે) આત્મા
નહિ હલકે, એવો ગુણ તે અગુરુ લઘુ, પાતાના ગુ
વેશ, શીજ્ઞ સર્વ પર દ્રવ્યને, લેઈ રહ્યો છે. આ
તે સર્વ વસ્તુ વ્યાપક ગુણ છે. તેથી તે, તેની,
અમાન ધર્મતા રહેલી છે, માટે આત્મામાં સ્વ
પ્રતિગિંજ થતું રહે છે. તે માટે દૃષ્ટાંત આપે છે
તથા પાણીમાં, પ્રતિગિંજ પ્રાપ્તતા રૂપ ગુણ હો
વીજતું પ્રતિગિંજ પડી શકે છે. તે દૃષ્ટાંત
પર વસ્તુ પ્રતિભાસિત થાય છે.

(૬) શ્રી પાર્શ્વનાથ જિનેશ્વર, પાર્શ્વમણિ
પણ કહ્યાં પાર્શ્વમણિ નહિ અમરત્વા. પ
વચન છે. જ્ઞાના ? તે કે, પાતાના આત્મ
રૂપ કે જ્ઞાનરૂપે સમૂહ ભગવાનમાં છે
હેલા તે પ્રભુ ભગવાનને છે-મારણી મુદ્ધાં
પાર્શ્વમણિ અથવા પાર્શ્વ કેવા નથી પણ
(૨૪) મહાવીરચર્યામી ભગવાન

રામ : પ-પાર્શ્વની

તે ભગ, વીરમણ

(૬) શ્રી પદ્મપ્રભુસ્વામી ચૈત્યવંદન :—

કેસળી પુર રાજિયો, ધર નરપતિ રાય; પદ્મપ્રભ મયી;
જસ માય. ૧. ત્રીસ લાળ પૂરવ તાણું, જિન આયુ પાલિ;
હા અહિં દેહડી, સવી કમને ટાલી. ૨. પદ્મ લંછન પરમે-
શ્વરે, જિન પદ પદની સેવ; પદ્મવિજય કહે કીછળો, લાવિજન
નિત્યમેવ. ૩.

(૭) શ્રી મુપાર્શ્વનાથ સ્વામી ચૈત્યવંદન :—

શ્રી મુપાર્શ્વજિહુંદ પાસ, ટાલ્યો ભવ દેશે; પૃથ્વી માત ઉરે,
યો નાથ હમેશે. ૧. પ્રતિષ્ઠિત સુત સુદંડ, વાણારમી રાય;
ય લાળ પૂરવ તાણું, પ્રભુજીનું આય. ૨. ધનુષ બશે જિન
હી, સ્વસ્તિક લંછન આર; પદ્મપદ્મ જસ રાજતો, તાર તાર
પાર. ૩.

(૮) શ્રી ચંદ્રપ્રભુસ્વામી ચૈત્યવંદન :—

લક્ષ્મણા માતા જનમીયો, મહાસેન જસ તાત, ઉડુપતિ
જન દીપતો, ચંદ્રપુરીનો રાય. ૧. દશલાળ પુરવ આઉખ,
સો ધનુષની દેહ; સુર નરપતિ સેવા કરે, ધરતા આતે સરનેહ.
ચંદ્રપ્રભ જિન આઠમાએ, ઉતમ પદ દાતાર; પદ્મવિજય કહે
મીએ, મુજ પ્રભુ પાર ઉતાર. ૩.

(૯) શ્રી સુવિધિનાથસ્વામી ચૈત્યવંદન :—

સુવિધિનાથ નવમાં નમું, સુગ્રીવ જસ તાત; મગર લંછન
જુ નમું, રામા રૂડી માત. ૧. આયુ જે લાળ પૂરવ તાણું,
ધનુષની કાય; કિંદી નગરી ધણી, પ્રભુમું પ્રભુ પાય. ૨.
મ વિધિ જેહથી લહોએ, તેણે સુવિધિ જિન નામ; નમતા
પદ પદને, લહિયે શાશ્વત ધામ. ૩.

(૧૦) શ્રી શિતલનાથ સ્વામી ચૈત્યવંદન :—

થયો પાપ નિકાસી. ૧. મુજસા માતા જનમિયો,
 ૫ ઉદાર, વરસ આઉખુ પાલીયું જિનવર જયકાર. ૨.
 મીઆણા તણુંજો, કાયા ધનુષ પચાસ, જિનપદ પદ
 હી, લહિયે સહજ વિલાસ. ૩.

(૧૫) શ્રી ધર્મનાથસ્વામી ચૈત્યવંદન. :—
 લાતુનંદન ધર્મનાથ, મુવતા લલી માત; વજલંછન
 નમે, તણુ ભુવન વિચ્ચાત. ૧. દશ લાખ વરસનું આઉખું,
 ધનુ પીસ્તાલીસ; રતનપુરીનો રાણયો, જગમાં જસ
 ગીશ. ૨. ધર્મ મારગ જિનવર કહીયે, ઉત્તમ જન આધાર,
 જે તુજ પાદ પદ તણી, સેવા કરે નિરધાર. ૩.

(૧૬) શ્રી શાંતિનાથસ્વામી ચૈત્યવંદન. :—
 શાંતિ જિનેસર સોલમા, અચિરા મુત વંદો; વિશ્વસેન કે
 નભોમણી, લવિજન મુખ કંદો. ૧. મૃગ લંછન જિન આઉખું,
 લાખ વરસ પ્રમાણ; હથિયાઉર નયરી ધણી, પ્રભુજી ગુણ મ
 ખાણ. ૨. આલીશ ધનુષની દેહડીયો, સમગ્રઉરસ ચંકાણ;
 પદ જયું ચંદલો, દીઠે પરમ કસ્યાણ. ૩.

(૧૭) શ્રી કુન્થુનાથ સ્વામી ચૈત્યવંદન. :—
 કુન્થુનાથ કામિત દીયે, ગજપુરનો રાય; ત્રિશિખર
 અવતર્યો, સર નરપતિ તાય. ૧. કાયા પાંત્રીસ ધનુષ્યની,
 જસ છાગ; કેવલજ્ઞાનાદિક ગુણો, પ્રભુમો ધરી રાગ. ૨.
 પંચાણું વરસનુંજો, પાળી ઉત્તમ આય; પદાવિજય કંદે
 ભાયે શ્રી જિનરાય. ૩.

(૧૮) શ્રી અરનાથ સ્વામી ચૈત્યવંદન. :—
 અરનાથ અર જિનવર, મુદર્શન નૃપનંદ;
 અપદે અર સખકંદ. ૧. લંછન નંદા-

શ્રી નયરી ભક્તિ, પ્રજાવાદી ભગવાન; હન ઉત્તમ પદ
પદ વાતા અધિવ્યય માન. ૩.

(૨૩) શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામી ચૈત્યવંદન :—

આત્મ પુરે પ્રભુ પાસજી, તોડે ભવ પાસ; વામા માતા
મેયા, આદિ લંછન વત્સ. ૧. અધ્યક્ષેન સુત મુખકર, નવ
ધરી કાય; કાશી દેશ વાળારસી, મુખે પ્રભુઆય. ૨. એકસો
મુત આઉમુજો, પાત્રી પાર્શ્વકુમાર; પદ કહે મુક્તે ગયા,
તાં સુખ નીરધાર. ૩.

(૨૪) શ્રી મહાવીર સ્વામી ચૈત્યવંદન :—

સિદ્ધારથ સુત વંદિયે, ત્રિશલાનો વત્સો; ક્ષત્રિય કુંડમાં
તર્યો, સુર નરપતિ ગાયો. ૧. મૃગપતિ લંછન પાઉલે, સાત
ની કાય, ગણેતર વરસતું આઉમુ, વીર હનેશ્વર રાય. ૨.
માવિજય જિનરાયનાજો, ઉત્તમ ગુણ અવદાત; સાત જોડથી
બ્યા, પદાવિજય વિખ્યાત. ૩.

શ્રી સિદ્ધાચળજીના હુલા :—

એકેકું ડગલું ભરે, એતુંલ સમો જેહ, કપલ કહે લવ
નાં; કર્મ ખપાવે તેહ. ૧. શત્રુંજય સમો તીરથ નહિ, કપલ
નહિ દેવ; ગીતમ સરખા શરૂ નહિ, વળી વળી વંદુ તેહ.
સિદ્ધાચળ સમરું સદા, સોરઠ દેશ મોગાર; મનુષ્ય જન્મ
ની કરી, વંદુ વાર હજાર. ૩. સોરઠ દેશમાં સંચર્યો, ન
જો ગઢ ગીરનાર, એતુંલ નદી નાદ્યો નહિ; તેનો એજો ગયો
તાર. ૪. એતુંલ નદીએ નાહીને મુખ જાંધી મુખ કોપ; દેવ
દિ પૂજ્યે, આણી મન સંતોષ. ૫. જગમાં તીરથ દો વડા,
જય ગીરનાર; એક ગઢ રિખવ સમોસર્યા, એક ગઢ નેમકુમાર.
શત્રુંજય ગીરી મંડણો, મરૂદેવીનો નંદ, યુગલા ધર્મ

મધર. ૭. દેવે ન દીધી પાંખડીજી, કેમ કરી આપું
 રો મારો માનજોજી, પ્રહ ઉગમતે સર. શ્રીમધર. ૮.
 ની વિનંતિજી, માનજો વારંવાર; જોહુ કર જોડી
 વિનંતડી અવધાર. શ્રીમધર. ૯.

પુખ્તલવઈ વિજયે જ્યોરે નયરી પુંડરિગીણુ સાર:
 ધર આહિખારે, રાય શ્રેયાંસકુમાર, જિણુંદરાય, ધરજ્યો
 નેહ. જિ. ૧. મોટા નાના અંતરો રે ગિર્યા નવિ
 શરી દરિશણુ આયર વધે રે, કેરવ વન વિદ્યસંત. જિ.
 કુશમ નવિ લેખવેરે, જગ વરસંત જલધાર, કર દોય
 ગ્રીએ રે, ઇયા સવિ આધાર. જિ. ૩. રાય રંક અરિખા
 ઉઘોતે શરી સર, ગંગાજલ તે જિહું તણા રે, તાપ
 હર. જિ. ૪. સરેખા સહુને તારવા રે, તિમ તુમે છો
 મુજશું અંતર કિમ કરે રે, બાંધ અજાની લાગ.
 મુખ દેખી ટીકું કરે રે, તે નવિ હોવે પ્રમાણ; મુજરે
 સવિ તણો રે, આહિજ તેહ મુજણ. જિ. ૬. વૃપલ લંછન
 સર્યકી રે નંદન રૂઢિગી કંત; વાયક જરા ધીમ વીનવે રે,
 લંછન લાગવંત. જિ. ૭.

શ્રી શિદારણજીનાં સ્તવન. -

જોખા શી કહું રે શત્રુંજલ તણી. જ્યાં વસીઆ પ્રથમ
 રે દેવ જો, જિહાં બીજાને પ્રથમ તીર્થ કર દેવ જો. રૂપી તે
 તણે રાજ અગોચરો, મોરક મુરપતિ ચારે પ્રભુની સેવજો.
 જો શી. ૧. નીચેજો નામિરાજ દેવ મુજને, માયા મરદેની
 નંદ જો, રૂપી રે જિનીયા નમડીનો ધણી. મુખડું તે મોરે
 મુજને પાડીયડું. જોખાશી. ૨. નીચેજો તે મુજી કહું
 મુજને પાડીયડું.

ઈંદ્ર ચંદ્ર રવિ ગિરિતણા, ગુણ લહી ઘડીયું અંગ લાલ રે; લાગ્ય
કિહાં થકી આવીયું, અચરિત એહ ઉતંગ લાલ રે. જગ. ૪.
ગુણ સઘળા અંગીકર્યા, દૂર કર્યા સવિ દોષ લાલ રે, વાયક
રશવિમયે શુભયા, દેને સુખનો પોસ લાલ રે. જગ. ૫.

(૩) જાણપણે આપણ સમનેહી, રમતા નવ નવ વેશે;
આજ તુમે પામ્યા પ્રભુતાર્ક, અમે સંસાર નિવેષે, હો પ્રભુજી,
ઓલંલડે મત ખીજો. ૧. જો તુમ ધ્યાતાં શિવસુખ લહીએ, તો
તુમને કેઈ ધ્યાવે; પણ ભવસ્થિતિ પરિપાક થાય વિણ; કેઈ ન
મુગતે જાવે. હો પ્રભુજી. ૨. સિદ્ધિનિવાસ લહે ભવ્યસિદ્ધિ, તેહમાં
શે પાડ તુમારો ? તો ઉપકાર તુમારો વહીએ, અભવ્ય સિદ્ધને
તારો. હો પ્રભુજી. ૩. નાણુ રચણ પામી એકાંતે, થઈ બેઠા
મેવાસી; તેહતણે એક અંશ જો આપો, તે વાતે શાખાશી. હો
પ્રભુજી. ૪. અક્ષય પદ દેતાં ભવિજનને, સંકીર્ણતા નવિ થાય;
પદ દેવા જો સમરથ છો, તો જશ લેતાં શું જાય ? હો
પ્રભુજી. ૫. સેવાગુણે રંજો ભવિજનને, જો તુમે કરો વડલાગી.
॥ તુમે સ્વામી કેમ કહાવો ? નિમર્મ ને નિરાગી. હો. પ્રભુજી.
નાલિનંદન જગવંદન પ્યારો, જગગુરુ જગ જય કરી; રૂપ
વેલુધનો મોહન પલણે, વૃષભલંછન બલિહારી. હો પ્રભુજી. ૭.

(૪) માતા મરૂદેવીના નંદ, દેખી તાહરી મૂરતિ મારું મન
લોલાણું જી: મારું દિલ લોલાણું જી. દેખી. ૧. કરુણાનાગર
કરુણાનાગર, કાયા કંચનવાન; ધોરી લંછન પાઉલે કેઈ, ધનુષ્ય
પાંચસ માન. માતા. ૨. ત્રિગટે બેસી ધર્મ કહંતા, સુણે પર્ષદા
જાર, જોજન ગામિની વાણી મીઠી, વરસંતી જળધાર માતા. ૩.
ઉર્વશી રૂડી અપછર ને રામા છે મન રંગ; પાયે નેકર રણુજી
રંધ, કરતી નાટારંભ. માતા. ૪. તુંહી પ્રદ્ધા, તુંહી વિધાત
રણુહાર, તુજ સરિણો નહિ દેવ જગતમાં; અર

શ્રી આત્મીયાર પ્રભુનું સ્તવન :

પ્રથમ જિનેશ્વર પ્રાણીઓ, જગત મુગંધી રે કાય; કૃષ્ણવૃક્ષ
પરે તારા ઈશ્વાળી નયન જે અંગ પરે તપદાય. ૧. રોગ ઉરગ
તુજ નવિ નરે, અમૃત જેલ આસ્વાદ, તેહથી પ્રતિહત તેહ માં
કોઈ નવિ કરે, જગમાં તુમશું રે વાદ. ૨. વગર ઘોઈ તું
નિરમણી, કાયા કંચનવાન, નહિં પ્રસ્વેદ લગાર તારે તું તેહ
જે ધરે તાહરું ધ્યાન. ૩. રાગ ગયો તુજ મન થકી તેહમાં જિ
ન કોય; રૂધિર આમિયથી રાગ ગયો તુજ જન્મથી, દૂધ સહે
હોય. ૪. જ્વાસોશ્વાસ કમળ સમો, તુજ લોકોત્તર વાત; દેજે ન
આહાર નિહાર ચર્મચક્ષુ ધાણી, ચોહવા તુજ અવહાત. ૫. આર
અતિશય મૂળથી, જોગાણીશ દેવાના કીધ, કર્મ ખખ્યાથી અગ્યાર
ચોત્રીસ એમ અતિશયા, સમવાયાંગે પ્રસિદ્ધ. ૬. જિન ઉત્તમ
ગુણ ગાયતાં, ગુણ આવે નિજ અંગ, પદ્મવિજય કહે ચોહ સમય
પ્રભુ પાળજો, જેમ થઈ અશ્વય અભંગ. પ્રથમ. ૭.

(૨) જગજીવન જગવાલ હો, મરૂદેવીનો નંદ લાલ :
મુખ દીઠે સુખ ઉપજે, દરિશન અતિહિ આનંદ લાલ :
જગ. ૧. આંખડી અંબુજ પાંખડી, અષ્ટમી શશી સમ લ
લાલ રે; વદન તે શારદ ચંદલો, વાણી અતિહિ રસાળ લાલ
જગ. ૨. લક્ષણ અંગે વિરાજતાં, અગ્નિય સહસ્ર ઉતાર લાલ
રંગા કર ચરણાદિ કે, અભ્યંતર નદી પાર લાલ રે. જગ. ૩.

શ્રી અગ્નિતાપ્ય સ્વામી સ્તવન. :-

પ્રીતલડી ગંધાળી રે અગ્નિ ત્રિભુવંદ શું, પ્રભુ પાળે શણ
મન ન મુદાય લે; ધ્યાનની તાળી રે લાગી નેહશું, જલદ
નિમ ગિવસુત વાહન દાય લે. પ્રી. ૧. નેહ શ્રેણું મન મારું
પ્રભુ અલગ રહે, તન મન ધન એ કારણથી પ્રભુ મુજ લે;
રે તો આધાર રે સાહેબ સવળો, અંતર્ગતની પ્રભુ આગળ
હું ગુંજ લે પ્રી. ૨. આદિય તે સાચો રે જગમાં જાણીએ,
વકનાં જે સાંભળે મુધારે કાજ લે; એહવે રે આચરણે કેમ
કરીને રહું, ગિરુદ તમારું તરણ તારણ જલજાજ લે. પ્રી. ૩.
તારકતા તુજ માંહે રે શ્રવણે સાંભળી, તે ભણી હું આવ્યો છું
હીનદયાળ લે; તુજ કરુણાની લહેરે રે મુજ કારજ સદે, શું
ધણું કહીએ જાણ આગળ કૃપાળ લે. પ્રી. ૪. કરુણા દ્રષ્ટિ કીધી
રે સંવક ઉપરે, લવ લવ લાવડ લાંગી લલિત પ્રસંગ લે;
મનવાંછિત કૃપાં રે તુજ આલંબને, કર જોડીને મોહન કહે
1 લે. પ્રી. ૫.

શ્રી અંબલવનાથ સ્વામી સ્તવન. :-

અંબલવ જિનવર વિનંતે, અવધારે ગુણ જ્ઞાતા રે, જામી
મુજ ખિન્નમતે, કદિય હોયો કૃણાતા રે. સં. ૧. કર જોડી
રે રહું, જાત દિવસ તુમ ધ્યાને રે; લે મનમાં આણો નહિ,
શું કદિયે થાને રે. સં. ૨. જોડ ખજાનો હો નહિ, હીને
છિત જાનો રે; કરુણા નજર પ્રભુજી તણી, વાધે સંવક વાનો રે.
૩. કાળજગિધ મુજ મતે ગણો, લાવ લાવેય તુમ હાથે રે,
પણ ગજ જરૂરું, જાણે ગજવર સાથે રે. સં. ૪. દેશો
તા તુમહી લહું, બીજે તો નવિ યાયું રે; વાચક જસ કહે
સાંકશું, કૃણો એ મુજ સાચું રે. સં. ૫.

વડીઆ આધાર. માતા. ૫. તુંહી બ્રાતા; તુંહી ગ્રાતા તુંહી
 જગતનો દેવ; મુર નર કિન્નર વામુદેવા, કરતા તુજ પદ સેવ.
 માતા. ૬. શ્રી ત્રિદાસલ તિરથ કરે; રાજા કપલ ત્રિલોક;
 શ્રીર્તિ કરે માણેક મુનિ તાહરી, ટાળો ભવભય કંદ. માતા. ૭.

(૫) આદિનાથજી રે વિનંતી કરું તે સ્વીકારો, મુને આશરો
 છે પ્રભુ તારો. રિખવજી રે વિનંતિ કરું તે સ્વીકારો, મુને આશરો
 છે પ્રભુ તારો. મુને આ ભવમાંથી ઉગારો રે હવે નથી ગીતે
 કોઈ આરો રે; જિનવરજી રે પૂન્યના દ્વાર ઉગારો, મુને આશરો
 છે પ્રભુ તારો. આદિ. ૧. મુને મોક્ષ મારગરો દેખારો રે, જેથી
 પામીએ ભવનો પારો રે; પ્રભુજી રે કૃપા કરીને બતાવો. મુને
 આશરો છે પ્રભુ તારો. આદિ. ૨. મુજ મન છે પ્રભુ બહારો રે.
 મારી અરજ તુમે અવધારો રે; ગુણવંતા રે ગુણ ગાયુ' ૪.
 તુમારા, મુને આશરો છે પ્રભુ તારો. ૩. રિખવજી રે વિનંતિ કરું
 તે સ્વીકારો, મુને આશરો છે પ્રભુ તારો.

100

થયા. મેં આજ ૧. રેવતગીરી મંડન રાયા, કલ્યાણક
 આશા, દીક્ષા દેવળ શિવરાયા; જગતારક બ્રીહદ ધરાયા.
 બ્રહ્મા ધ્યાન લગાયા, તુમ બ્રહ્મા ધ્યાન લગાયા. મેં આજ. ૨
 મુણી ત્રિભોવન રાયા, મેં કમો કે વશ આયા, હું ચતુર
 ભટકાયા; મેં હુબ અનંતા પાયા, તે ગણુની નહિ ગણાયા
 ગણુની નહિ ગણાયા, મેં આજ ૩. મેં ગર્ભાવાસમે આયા,
 મરતકે ભટકાયા, આહાર ગરુડ વિરુદ્ધ ભુકતાયા; મેં
 કર્મ ફળ પાયા, હંણુ હુબમે નહિ મુકાયા હંણુ હુબમે
 મુકાયા. મેં આજ. ૪ નરભવ ચિંતામણી પાયા, તવ આ
 મીલ આયા, મુજ ચોરે મિત્ર લૂંટ ગાય; ગળ આર કંઠે
 રાયા, ક્રીડ કાણુ દેર લગાયા, ક્રીડ કાણુ દેર લગા
 આજ. ૫. જિન અંતરંગતમે લાયા, પ્રભુ નેમ નિરંગન
 હુબ અંકટ વિદ્ય ભટકાયા; તે પરમાનંદ પદ ગાયા, દેર
 નહિ આયા, દેર અંકટ નહિ ગાયા. મેં આજ. ૬.
 દેશમે ગાયા, પ્રભુ અગ્નિ શીશ નમાયા, મેં અ
 મુખદાયા; તુમે અવધારો મહારાયા, એમ વીર-વિ
 ગાયા, એમ વીરવિજય ગુણ ગાયા. મેં આજ. ૭.

: બધાઈ :

મારા નાથની બધાઈ જાણે, દીનાનાથની બધ
 શરણાઈ સૂર નોખત જાણે, એ ઘન ઘન શું જાણે છે
 ઈદ્રાણી મીલ મંગલ જાણે, મોતીયન ચોક પુરાણે
 એવકં પ્રભુજી શું અજ્ઞ કહે છે, અરણુ દી સેવા પ્યારી લ

બાવન બક્ષાં છે, સુગંધ ફાંડો ચાર ચાર. તી. શાશ્વતી અશાશ્વતી
પ્રતિમા છતી છે, સ્વર્ગ મૃત્યુ પાનાત. તી. તીરથ યાત્રા ફલ
નિદાં. હાલેંત મુજ ઠંડાં છે. અમરચંદ્ર ફાંડે એમ. તી.

દીવાળીનું સ્તવન :-

મારે દીવાળી છે થઈ આજ, પ્રભુ મુખ જેવાને; સર્ચાં સર્ચાં
છે સેવકના કાજ, ભવ દુઃખ જોવાને. મહાવીર સ્વામી મુકતે
પાંડિતા ગૌતમ કેવળજ્ઞાન છે ધન્ય અમારૂં ધન્ય દીવાળી મારે,
વીર પ્રભુ નિરવાળુ, જિન મુખ. ૧. આરિત્ર પાળ્યું નિર્મળું ને,
ટાળ્યાં વિગય કપાય છે, એવા મુનિને વાંદીએ તો ઉતાર લવ-
પાર, જિનમુખ. ૨. બાકુલા વહોર્યાં વીરજિને તારી અંદન બાળા
રે; કેવળ લઈ પ્રભુ મુકિત પાડોર્યા, પામ્યા લવનો પાર જિન
મુખ. ૩. એવા મુનિને વાંદીએ જે પંચજ્ઞાનને ધરતા રે;
અમરચંદ્ર દઈ દેશના પ્રભુ, તાર્યાં નર ને નાર જિન મુખ. ૪.
આવીશ્વર જિનેશ્વરુ ને મુકિત તણા દાતાર રે, કર જોડી કવિયણ
એમ લણે રે, પ્રભુ લવનો ફેરો ટાળ. જિન મુખ. ૫.

શ્રી ચંદ્ર પ્રભુજી પદ

ચંદ્ર પ્રભુજી સે ધ્યાન રે, મોરી લાગી લગનવા, લાગી લગનવા
છોડી ન જીરે, જળ લગ ઘટમેં પ્રાણ રે. મો. દાન શ્રીયળ તપ
ભાવના ભાવો, જૈન ધર્મ પ્રતિપાળ રે. મો. હાથ જોડે અરજ
કરત હે, વંદત શેઠ ખુશાલ રે. મોરી.

શ્રી નેમનાથ લગવાન સ્તવન :-

મેં જાણે દરીસણ પાયા, શ્રી નેમનાથ જિનસયા, મેં
જાણે. પ્રભુ શિવાદેવીના બતયા, પ્રભુ અમુદ્રવિજય કુલ આયા,
કમોદે ફાંડે છિદાયા; બલ્લચારી નામ ધરાયા, જેણે તોડી જગતકી

યા. મેં આજ ૧. રેવતગીરી મંડન રાયા, કડ્યાણું ત્રણ
હાયા, દીક્ષા કેવળ શિવરાયા; જગતારક બીરદ ધરાયા, તુમ
હા ધ્યાન લગાયા, તુમ જેઠા ધ્યાન લગાયા. મેં આજ. ૨ અખ
પુણે ત્રીભોવન રાયા, મેં કમો કે વશ આયા, હું ચતુર ગતિ
લટકાયા; મેં હુઝ અનંતા પાયા, તે ગણુતી નહિ ગણાયા, તે
ગણુતી નહિ ગણાયા, મેં આજ ૩. મેં ગર્ભાવાસમે આયા, ઉંધે
મસ્તકે લટકાયા, આહાર મરસ વિરસ ભુકતાયા; મેં અશુભ
કર્મ ફળ પાયા, ઇણુ હુઝસે નહિ મુકાયા ઇણુ હુઝસે નહિ
મુકાયા. મેં આજ. ૪ નરભવ ચિંતામણી પાયા, તવ ચાર ચોર
મીલ આયા, મુજ ચોટે વિચ લૂંટ પાયા; અખ ચાર કરો જિન
રાયા, કીસ કારણુ દેર લગાયા, કીસ કારણુ દેર લગાયા, મેં
આજ. ૫. જિન અંતરગતમે લાયા, પ્રભુ નેમ નિરંજન ધ્યાયા,
હુઝ સંકટ વિમ્મ હટાયા; તે પરમાનંદ પદ પાયા, દેર સંસારે
નહિ આયા, દેર સંસારે નહિ આયા. મેં આજ. ૬. મેં દૂર
દેશસે આયા, પ્રભુ ચરણે શીશ નમાયા, મેં અરજ કરી
મુખદાયા; તુમે અવધારે મહારાયા, એમ વીર-વિજય ગુણુ
ગાયા, એમ વીરવિજય ગુણુ ગાયા. મેં આજ. ૭.

: બધાર્થ :

મારા નાથની બધાર્થ બાજે, દીનાનાથની બધાર્થ બાજે.
ચરણાઈ સૂર નોખત બાજે, એ ઘન ઘન શું બાજે છે રે. મારા
ઇદ્રાણી મીલ મંગલ ગાવે, માતીયન ચોક પુરાવે રે. મારા
સેવક પ્રભુજી શું અરજ કરે છે, ચરણુ કી સેવા ખ્યારી લાગે રે. મારા

પર્યાપણની સ્તુતિ. :-

બાવન ભક્તો રે, સ્વર્ગ કંડે ગાર ગાર. તી. શાશ્વતી આશાશીતી
પ્રતિભા છતી રે, સ્વર્ગ મૃત્યુ પાનાલ. તી. તીરથ યાત્રા ફલ
નિહાં. હોલો મુજ ધડાં રે, રામચંદ્ર કંડે ઝોમ. તી.

હીરાળીનું સ્તવન :-

મારે હીરાળી રે થઈ ગાજ, પ્રભુ મુખ જોવાને; ગર્યાં ગર્યાં
રે સેવકના કાજ, ભવ દુઃખ જોવાને. મહાવીર સ્વામી મુકતો
પોહોતા ગીતમ કેવળજ્ઞાન રે ધન્ય અમારા ધન્ય હીરાળી મારે,
વીર પ્રભુ નિરવાણુ, જિન મુખ. ૧. આરિત્ર પાળ્યું નિર્મળું ને,
ટાળ્યાં વિગય કપાય રે, જોવા મુનિને વાંદીજો તો ઉતાર ભવ-
પાર, જિનમુખ. ૨. જાકુલા વહોર્યાં વીરજિને તારી અંદન જાળા
રે; કેવળ લઈ પ્રભુ મુકિત પોહોર્યા, પામ્યા ભવનો પાર જિન
મુખ. ૩. જોવા મુનિને વાંદીજો જે પંચજ્ઞાનને ધરતા રે;
સમવસરણ દઈ દેશના પ્રભુ, તાર્યાં નર ને નાર જિન મુખ. ૪.
જોવીસમા જિનેશ્વરુ ને મુકિત તણા દાતાર રે, કર જોડી કવિયણ
ઝોમ ભણે રે, પ્રભુ ભવનો ફેરો ટાળ. જિન મુખ. ૫.

શ્રી ચંદ્ર પ્રભુજી પદ

ચંદ્ર પ્રભુજી સે ધ્યાન રે, મોરી લાગી લગનવા, લાગી લગનવા
છોડી ન છૂટે, જળ લગ ઘટમેં પ્રાણુ રે. મો. દાન શીયળ તપ
ભાવના ભાવો, જૈન ધર્મ પ્રતિપાળ રે. મો. હાથ જોડકે અરજ
કરત હે, વંદત શેઠ ખુશાલ રે. મોરી.

શ્રી નેમનાથ ભગવાન સ્તવન :-

મેં આજે દરીસણ પાયા, શ્રી નેમનાથ જિનરાયા, મે
આજે. પ્રભુ શિવાદેવીના ન્તયા, પ્રભુ સમુદ્રવિજય કુલ આય
કમોદે કુંદ છિદાયા; જલચારી નામ ધરાયા, જેણે તોડી જગત!

માયા. મેં આજ ૧. દેવતગીરી મંડન રાયા, કડ્યાણક ત્રણ
 સોહાયા, દીક્ષા કેવળ શિવરાયા; જગતારક બીરદ ધરાયા, તુમ
 બેઠા ધ્યાન લગાયા, તુમ બેઠા ધ્યાન લગાયા. મેં આજ. ૨ અળ
 મુણે ત્રીલોવન રાયા, મેં કર્મો કે વશ આયા, હું ચતુર ગતિ
 ભટકાયા; મેં હુંજ અનંતા પાયા, તે ગણતી નહિ ગણાયા, તે
 ગણતી નહિ ગણાયા, મેં આજ ૩. મેં ગર્ભાયાસમે આયા, ઉંધે
 મરતકે ભટકાયા, આહાર સરસ વિરસ ભુકતાયા; મેં અશુભ
 કર્મ ફળ પાયા, ઇણુ હુંજસે નહિ મુકાયા ઇણુ હુંજસે નહિ
 મુકાયા. મેં આજ. ૪ નરભવ ચિંતામણી પાયા, તવ ચાર ચાર
 મીલ આયા, મુજ ચોટે નિચ લૂંટ ગાય; ગળ સાર કરો જિન
 રાયા, કીસ કારણ દેર લગાયા, કીસ કારણ દેર લગાયા, મેં
 આજ. ૫. જિન અંતરગતમે લાયા, પ્રભુ નેમ નિરંજન ધ્યાયા,
 જ સંકટ વિમ્મ હટાયા; તે પરમાનંદ પદ પાયા, દેર સંસારે
 હિ આયા, દેર સંસારે નહિ આયા. મેં આજ. ૬. મેં દર
 આયા, પ્રભુ ચરણે શીશ નમાયા, મેં અરજ કરી
 યા; તુમે અવધારો મહારાયા, એમ વીર-વિજય ગુણ
 એમ વીરવિજય ગુણ ગાયા. મેં આજ. ૭.

: બધાર્થ :

નાથની બધાર્થ જાને, દીનાનાથની બધાર્થ જાને.
 પ્રાક સૂર નોખત જાને, એ ઘન ઘન શું જાને છે રે. મારા
 હી મીલ મંગલ ગાવે, મોતીયન ચોક પુરાવે રે. મારા
 કંપ્રભુલ શું અરજ કરે છે, ચરણ કી સેવા પ્યારી લાગે રે. મારા

૧ પર્યુપણની સ્તુતિ. :—

વરસ દિવસમાં અપાડ ચોમાસું, તેહમાં વળી ભાદરવો માસ
આઠ દિવસ અતિ ખાસ; પર્વ પગુસાણુ કરો ઉદ્ધાસ, અઠ્ઠાધરનો
કરવો ઉપવાસ, પોસહ લીજો ગુરુ પાસ; વડા કલ્પનો છઠ્ઠ કરીજો,
તેહ તણા વખાણુ સુણીજો, ચૌદ સુપન વાંચીજો; પડવેને દિને
જન્મ વંચાય, ચોરછવ મહોરછવ મંગલ ગવાય, વીર
જિણેસરસાય. ૧.

ખીજ દિને દીક્ષા અધિકાર, સાંજ સમય નિરવાણુ વિચા
વીર તણો પરિવાર; ત્રીજ દિને શ્રી પાર્શ્વ વિખ્યાત, વ
નેમીસરનો અવદાત, વળી નવભવની વાત ચોવીશે જિન અંત
તેવીશ, આદિ જિનેશ્વર શ્રી નગદીશ તાસ વખાણુ સુણીશ
ધવળ મંગલ ગીત ગાહુંલી કરીજો, વળી પ્રભાવના નિ
અનુસરીજો, અહમ તપ જય વરીજો. ૨.

આઠ દિવસ લાગે અમર પળાવો, તેહ તણો પડહો વજરાવો
ધ્યાન ધરમ મન ભાવો; સંવત્સરી દિન સાર કહેવાય, સંઘ
ચતુર્વિધ ભેળો થાય, બારસા સૂત્ર સુણાય; ચિરાવલી ને સમાચારી,
પટાવલી પ્રમાદ નિચારી, સાંભળજો નરનારી; આગમ સૂત્ર
પ્રણમીશ, કલ્પસૂત્રશું પ્રેમ ધરીશ, શાસ્ત્ર સર્વે સુણીશ. ૩.

સત્તર ભેદી જિન પૂજા રચાવો, નાટક કરા જો
મચાવો, વિધિશું સ્નાત્ર ભણાવો; આડંબરશું હલિરે જઈજો
સંવત્સરી પરિક્રમાશું કરીજો, સંઘ સર્વને ખમીજો; પારો
સાદમિવચ્છલ કીજો, યથાશક્તિ જો દાન જ દીજો, પુન્ય ભંડા
ભરીજો; શ્રી વિજય દેમસરિ ગણધાર, જગવન્નસાગર ગુરુ ઉદાર
જિણુંદસાગર જયકાર. ૪.

